

Ser qui ets

Com construir una
personalitat feliç

opusdei.cat

Ed. Wenceslao Vial

SER QUI ETS

COM CONSTRUIR UNA PERSONALITAT FELIÇ

www.opusdei.org

© 2024 Fundació Studium

© Foto portada: Robilad Co (shutterstock.com)

www.opusdei.org

Índex

Autors

Presentació

- Una personalitat que s'identifiqui amb el Crist
- Protagonistes de la nostra vida
- El recte amor de si mateix
- Formar el caràcter en la virtut
- Coherència: edificar l'ordre interior
- Una vida en diàleg amb els altres
- Empatia. Sentir amb els altres
- Créixer. un projecte en família (I)
- Els detalls de la llar
- Els altres i jo som versos del mateix poema
- El fruit madur de la identitat

Epíleg

Bibliografia

Autors

Alfonso Aguiló: ha estat director del Col·legi Tajamar, a Madrid; és president de la Confederació Espanyola de Centres d'Ensenyament (CECE). Ha publicat onze llibres sobre temes d'educació i antropologia, traduïts a diversos idiomes.

Carles Ayxelà: sacerdot, llicenciat en Humanitats i en Periodisme, doctor en Filosofia (Université de Montréal). Actualment, estudia l'obra teològica de Joseph Ratzinger a la llum de la noció de memòria a sant Agustí (Pontifícia Universitat de la Santa Creu, Roma).

José María Barrio Maestre: doctor en Filosofia. Professor titular de la Universitat Complutense de Madrid.

José Benito Cabaniña Magide: llicenciat en Periodisme i doctor en Teologia per la Universitat de Navarra, ha estat capellà de diversos col·legis majors a Pamplona, Madrid i Valladolid. Actualment és capellà del Col·legi Montealto a Madrid.

Javier Cabanyes Trufino: doctor en Medicina, neuròleg i professor de Psicopatologia a la Universitat Complutense de Madrid.

Juan Ramón García-Morato Soto: metge i sacerdot, doctor en Teologia; professor d'Antropologia a la Facultat de Medicina de la Universitat de Navarra; capellà de la Universitat (diverses facultats) des del 1985.

Javier Láinez: rector de la Basílica de Sant Miquel de Madrid. Llicenciat en Dret a la Universitat Complutense i doctor en Filosofia. Durant més de 20 anys ha treballat en tasques educatives a diferents col·legis i centres d'ensenyament.

Javier Sesé: és sacerdot, llicenciat en Matemàtiques i doctor en Teologia. Professor de Teologia espiritual a la Universitat de Navarra des del 1985.

Rodolfo Valdés: sacerdot, doctor en Filosofia. Investigador a l'àrea d'Ètica i Formació de la persona.

Wenceslao Vial: professor de Psicologia i vida espiritual a la facultat de teologia de la Pontifícia Universitat de la Santa Creu, Roma; sacerdot i metge, doctor en Filosofia.

[Torna als continguts](#)

Presentació

Narra la història que els pirates que assolaven el Mediterrani en temps de l'imperi romà eren durament reprimits. Pompeu Magne va ser l'encarregat d'acabar amb ells, però els va tractar amb humanitat. La lloança que aquells bandits li dirigien en to adulator, i certament interessat, era: «mentre més actues com a home, més t'assembles als déus». Amb la distància de segles ens ajuden aquestes paraules a pensar en la nostra existència: el primer per forjar un bon caràcter és actuar com a éssers humans. Només sobre aquesta base pot sorgir una personalitat madura. Sobre els fonaments d'un caràcter fort i amable, és possible construir una rica vida espiritual de la qual moltes altres persones se'n beneficiaran.

Aquest llibre sorgeix d'un grup interdisciplinari, per tal de donar idees per a la formació de la personalitat^[1]. Entre els autors, destaca la varietat d'interessos i camps d'estudi, que enriqueixen el contingut. Teòlegs, filòsofs, sacerdots, metges, educadors, psicòlegs... aporten el que és propi de la seva ciència i experiència. S'aborden els trets de caràcter madur, privilegiant els aspectes de vida interior i sentit comú cristià. Encara que les situacions descrites i les explicacions abasten circumstàncies molt variades, els textos estan pensats de manera particular per als que travessen moments crucials del desenvolupament de la personalitat, per trobar-se entre els 15 i 30 anys (adolescents i adults joves), i per als qui d'una manera o altra estan implicats en la seva formació.

Des del desenvolupament d'una llavor en tiges, fulles i fruits, fins al moviment dels astres i la disposició de les galàxies, tot a l'univers segueix unes regles precises. També sorprèn l'extraordinària similitud en els processos humans a les diferents races i cultures. En

enumerar els signes de maduresa de la personalitat, observem que bé es podien mostrar amb un ordre alfabètic. Aquest va ser l'ordre que vam escollir per a l'estructura del llibre que vam presentar.

El primer text, introductori, explica què és la personalitat, què s'entén per maduresa i temperament. Es presenten alguns trets positius, amb referència a Crist com a model i per força transformadora de la gràcia en el temps. Ens recolzem en el convenciment que la maduresa no és «només el desenvolupament d'alguna cosa ja continguda en el codi genètic»; i que «la prudència, el bon judici i el seny no depenen de factors merament quantitius de creixement, sinó de tota una cadena d'elements que se sintetitzen a l'interior de la persona; per ser més exactes, al centre de la seva llibertat»^[2].

Segueix una seqüència lògica d'articles que aborden altres signes de maduresa, reflectits amb les primeres lletres de l'abecedari. Autonomia i sana dependència que ens fan sentir lliures i responsables, amb una missió o projecte, conscients que moltes coses grans depenen de nosaltres. Autoestima dels qui se saben fills de Déu, toleren els petits o grans fracassos, gestionen els èxits i confien. Bondat de vida de l'home que es guia pels ideals i els valors, amb l'exercici de la virtut, sense perfeccionisme. Coherència i unitat de vida, segons el projecte personal. Diàleg o mantenir relacions cordials amb tothom, sortint d'un mateix, sense limitar-se a cercar l'equilibri del jo. Empatia o capacitat d'estar en sintonia amb els altres, comprendre'ls, compadir-se'n, fer amable la veritat. Pertinença a una família, amb esperit de cooperació i sacrifici, en què hi ha dedicació dels uns pels altres i s'aprèn un estil propi. Integració a un grup que ens porta a servir els altres i ser acollidors.

L'últim apartat és com una síntesi: la identitat, saber qui som, conèixer el projecte de la pròpia vida i intentar identificar-s'hi, que és present al principi, durant i al final del procés de la maduresa. Dona pas al descobriment que el disseny de Déu per a la dona i l'home van més enllà del que és humà. La maduresa cristiana es pot resumir també alfabèticament: Estimar el bé en Crist. El projecte es

converteix en una lluita serena per estimar tothom, per ser qui un realment és..., imprescindible per ser sants: això és l'autèntic amor, perquè «Alguns cops es parla de l'amor com si fos un impuls envers la satisfacció pròpia, o bé un mer recurs per completar egoïstament la pròpia personalitat. I no és així: amor veritable és sortir de si mateix, és donar-se»^[3].

Deixem en mans dels lectors aquestes línies, amb l'esperança que siguin un bon instrument per conèixer-se millor i ajudar amb més eficàcia els altres. Cada nota de maduresa es pot convertir en una pregunta d'examen: vaig madurant? Agraeixo als autors l'important esforç reflexiu i de síntesi, així com tothom qui ha llegit el manuscrit i hi ha contribuït amb els seus suggeriments. Carles Ayxelà i Rodolfo Valdés han tingut un paper important en la revisió dels textos per donar-los més unitat. Molts, com Enrique Prada, han fet arribar les seves aportacions. Un agraïment especial al sacerdot i teòleg Javier Yániz, per la tasca d'impuls i coordinació.

Wenceslau Vial

^[1] Les contribucions van aparèixer a www.opusdei.org. Van aconseguir una àmplia acceptació i es presenten ara enriquides.

^[2] Francesc, *Ex. Ap. Amoris Laetitia*, 19-III-2016, núm. 262.

^[3] Josepmaria Escrivà de Balaguer, *És Crist que passa*, núm. 43.

1. Una personalitat que s'identifiqui amb el Crist

Per què reaccio d'aquesta manera? Per què sóc així? Podré canviar? Són algunes preguntes que podem fer-nos. De vegades, ens les plantegem respecte als altres: per què té aquesta manera de ser?... Anem a aprofundir sobre aquestes qüestions, fixant-nos en la nostra meta: assemblar-nos cada vegada més a Jesucrist, deixant-lo obrar en la nostra existència.

Aquest procés abasta totes les dimensions de la persona, que en divinitzar-se conserva els trets d'allò que és autènticament humà, i els eleva segons la vocació cristiana. I és que Jesucrist és veritable Déu i veritable home: *perfectus Deus, perfectus homo*. En Ell contemplem la figura realitzada de l'ésser humà, ja que «Crist Redemptor (...) revela plenament l'home al mateix home. Tal és -si hom pot parlar així- la dimensió humana del misteri de la Redempció. En aquesta dimensió l'home torna a trobar la grandesa, la dignitat i el valor propis de la seva humanitat» [1].

La vida nova que hem rebut en el Baptisme està cridada a créixer *fins que tots plegats arribem a la unitat en la fe i en el coneixement del Fill de Déu, a formar l'home perfecte, a la talla pròpia de la plenitud del Crist.* [2]

Si bé allò diví, allò sobrenatural, és l'element decisiu en la santedat personal, allò que uneix i harmonitza totes les facetes de l'home, no podem oblidar que això inclou, com una cosa intrínseca i necessària, l'humà: ***Si acceptem la nostra responsabilitat de fills seus,***

Déu ens vol molt humans. Que el cap toqui el cel, però tenint els peus ben segurs a la terra. El preu de viure en cristià no és deixar d'ésser homes o abdicar de l'esforç per adquirir aquestes virtuts que alguns tenen, fins i tot sense conèixer Crist. El preu de cada cristià és la Sang redemptora de Nostre Senyor, que vol que siguem —hi insisteixo— molt humans i molt divins, amb l'afany diari d'imitar-lo a Ell, que és perfectus Deus, perfectus homo. [3]

La tasca de formar el caràcter

L'acció de la gràcia en les ànimes va de la mà d'un creixement en la maduresa humana, en la perfecció del caràcter. Per això, al mateix temps que conrea les virtuts sobrenaturals, un cristià que cerca la santedat procurarà assolir els hàbits, maneres de fer i de pensar que caracteritzen algú com a madur i equilibrat.

Es mourà no per un simple afany de perfecció, sinó per reflectir la vida de Crist; per això, sant Josepmaria anima a examinar: —***Fill: ¿on és el Crist que les ànimes cerquen en tu?: en la teva supèrbia?, en els teus desigs d'imposar-te als altres?, en aquelles petiteses de caràcter en les quals no et vols vèncer?, en aquella tossuderia?... És allí el Crist? —No!! — D'acord: has de tenir personalitat, però la teva ha de procurar identificar-se amb el Crist.*** [4]

En la pròpia personalitat influeix tant el que s'hereta i es manifesta des del naixement, que sol anomenar-se tarannà, com aquells aspectes que s'han adquirit per l'educació, les decisions personals, el tracte amb els altres i amb Déu, i molts altres factors, que fins i tot poden ser inconscients.

D'aquesta manera, hi ha diferents tipus de personalitats o caràcters - oberts o tímids, fogosos o reservats, despreocupats o aprensius, etc.-, que s'expressen en la manera de treballar, de relacionar-se amb els altres, de considerar els esdeveniments diaris.

Aquests elements influeixen en la vida moral, en facilitar el desenvolupament de certes virtuts o, si manca la tasca per modelar-

les, l'aparició de defectes: per exemple, una personalitat emprenedora pot ajudar a conrear la laboriositat, per tal que a la vegada es visqui una disciplina que evitarà el defecte de la inconstància i l'activisme.

Déu compta amb la nostra personalitat per guiar-nos per camins de santedat. La manera de ser de cada un és com una terra fèrtil que s'ha de conrear: només cal treure amb paciència i alegria les pedres i males herbes que impedeixen l'acció de la gràcia, i la *llavor va caure en terra bona i donà fruit: unes llavors van donar el cent, unes altres el seixanta, unes altres el trenta per u.* [5]

Cadascú pot fer rendir els talents que ha rebut de les mans de Déu, si es deixa transformar per l'acció de l'Esperit Sant, forjant una personalitat que reflecteixi el rostre del Crist, sense que això tregui per res els propis accents, ***tan diversos com són diversos els sants del cel, que cadascun té les seves notes personals especialíssimes.*** [6]

Si bé hem de enfortir i polir la pròpia personalitat perquè s'ajusti a un estil cristià, no podem pensar que l'ideal seria convertir-se en una mena de "superhome" En realitat, el model és sempre Jesucrist, que posseeix una naturalesa humana igual que la nostra, però perfecta en la seva normalitat i elevada per la gràcia.

Per descomptat, trobem un exemple excels també en la santíssima Mare de Déu: en ella es dóna la plenitud de tot allò que és humà... i de la normalitat. La proverbial humilitat i senzillesa de Maria, potser les seves qualitats més valorades en tota la tradició cristiana, amb la seva proximitat, afecte i tendresa per tots els seus fills -que són virtuts d'una bona mare de família-, són la millor confirmació d'aquest fet: la perfecció d'una criatura - ***¡Més que vós, només Déu!*** [7]-, tan plenament humana, tan encantadorament dona: la Senyora per excel·lència!

Maduresa humana i sobrenatural

La paraula "maduresa" significa primer estar en saó, a punt, i per extensió fa referència a la plenitud de l'ésser. Implica també

l'acompliment de la pròpia tasca. Per això, el millor paradigma el podem trobar en la vida del Senyor. Contemplar-la als Evangelis i veure com el Crist tracta les persones, la seva fortalesa davant el sofriment, la decisió amb què va escometre la missió rebuda del Pare, tot això ens dóna el criteri de la maduresa.

Al mateix temps, la nostra fe incorpora tots els valors nobles que es troben en les diferents cultures, i per això també és útil reprendre, purificant, els criteris clàssics de maduresa humana. És una cosa que s'ha fet al llarg de la història de l'espiritualitat cristiana, en major o menor mesura, de manera més o menys explícita.

El món clàssic greco-romà, per exemple, que tan sàviament van cristianitzar els Pares de l'Església, va col·locar al centre de l'ideal de maduresa humana especialment la "saviesa" i la "prudència", enteses amb diversos matisos. Els filòsofs i teòlegs cristians d'aquella època van enriquir aquesta concepció, assenyalant la preeminència de les virtuts teològals, de manera especial la caritat *que tot ho lliga i perfecciona* [8], en paraules de sant Pau, i que dóna forma a totes les virtuts.

Actualment, l'estudi sobre la maduresa humana s'ha complementat amb les diferents perspectives que ofereixen les ciències modernes. Les seves conclusions són útils en la mesura que parteixen d'una visió de l'home oberta al missatge cristià.

Així, alguns solen distingir tres camps fonamentals en la maduresa: intel·lectual, emotiva i social. Trets significatius de la maduresa intel·lectual poden ser: un adequat concepte de si mateix (proximitat entre el que un pensa que és i el que realment és, on influeix decisivament la sinceritat amb un mateix); una filosofia correcta de la vida; establir personalment metes i finalitats clares, però amb horitzons oberts i il·limitats (en amplitud, profunditat i intensitat); un conjunt harmònic de valors; una clara certesa ètica-moral; un realisme sa davant el món propi i aliè; la capacitat de reflexió i anàlisi serena dels problemes; la creativitat i la iniciativa; etc.

Entre els trets de maduresa emotiva, sense cap pretensió d'exhaustivitat, podríem assenyalar: el saber reaccionar proporcionalment davant els successos de la vida, sense deixar-se abatre pel fracàs ni perdre el realisme en l'èxit; la capacitat de control flexible i constructiu de si mateix; el saber estimar, ser generosos i donar-se als altres; la seguretat i fermesa en les decisions i compromisos; la serenitat i capacitat de superació davant els reptes i les dificultats; l'optimisme, l'alegria, la simpatia i el bon humor.

Finalment, com a part de la maduresa social trobem: l'afecte sincer pels altres, el respecte als seus drets i el desig de descobrir i alleujar les seves necessitats; la comprensió de la diversitat d'opinions, valors o trets culturals, sense prejudicis; la capacitat de crítica i independència enfront de la cultura dominant, l'entorn i l'ambient, els grups de pressió o les modes; una naturalitat en el comportament que porta a actuar sense convencionalismes; ser capaços d'escoltar i comprendre; la facilitat per col·laborar amb altres.

Un camí cap a la maduresa

Caldria resumir aquests trets dient que la persona madura és capaç de desenvolupar un projecte elevat, clar i harmònic de la seva vida, i que posseeix les disposicions positives necessàries per realitzar-lo amb facilitat.

En qualsevol cas, la maduresa ve com un procés que requereix temps, que passa per diferents moments i etapes. Sol créixer d'una manera gradual, encara que en la història personal pugui haver successos que impulsen a fer grans salts: per exemple, la vinguda al món del primer fill per a alguns marca una fita, en caure en el compte del que implica aquesta nova responsabilitat; o, després de travessar seriosos problemes econòmics, una persona pot aprendre a reconsiderar quines són les coses veritablement importants en la vida; etc.

En aquest camí cap a la maduresa, la força transformadora de la gràcia es fa present. Només cal una mirada de conjunt a les santes i sants més coneguts per detectar de seguida en ells els ideals elevats,

la certesa de les seves conviccions, la humilitat -que és el més adequat concepte de si mateix-, la seva desbordant creativitat i iniciativa, la seva capacitat d'entrega i amor feta realitat, l'optimisme contagiós, la seva obertura -el seu afany apostòlic, en definitiva-eficaç i universal.

Un exemple clar el trobem en la vida de sant Josepmaria, que ja des de la joventut notava que la gràcia havia obrat en ell consolidant una personalitat madura. Apreciava en ell, enmig de les dificultats, una estabilitat d'ànim fora de l'usual: ***Crec que el Senyor ha posat en la meva ànima una altra característica: la pau: tenir la pau i donar la pau, segons veig en persones que tracto o dirigeixo*** [9]. Se li podien aplicar, amb tota justícia, aquelles paraules del salm: *Super senes intellexi quia mandata tua quaesivi* [10]: tinc més discerniment que els ancians, perquè guardo els manaments. Tanmateix, no poques vegades, la maduresa s'adquireix amb el temps, els fracassos i els èxits, que entren en l'horitzó de la Divina Providència.

Comptar amb la gràcia i el temps

Encara que és possible assenyalar que en cert moment una persona ha arribat a una etapa de maduresa en la seva vida, la tasca de treballar sobre la manera de ser de cada un es projecta al llarg de tot el nostre caminar terrenal.

L'autoconeixement i l'acceptació del propi caràcter donaran pau per no desanimar-se en aquest afany. Això no implica cedir al conformisme. Vol dir, més aviat, reconèixer que l'heroisme de la santedat no exigeix posseir ja una personalitat perfecta ni aspirar a una manera de ser idealitzada, i que la santedat requereix la lluita pacient de cada dia, sabent reconèixer els errors i demanar perdó.

Les veritables biografies dels herois cristians són com les nostres vides: lluitaven i guanyaven, lluitaven i perdien. I aleshores, contrits, tornaven a la lluita [11]. El Senyor compta amb l'esforç prolongat en el temps per polir la pròpia manera de ser. És significatiu, per exemple, allò que una persona comentava a la

serventa de Déu Dora del Hoyo cap al final de la vida: «Dora: qui t'ha vist i qui et veu. Mira que ets una altra! Va somriure: sabia molt bé de què parlava» [12]. Li havia fet veure com, amb els anys, el seu caràcter havia assolit una equanimitat que aconseguia moderar les reaccions de geni.

Atès que en aquesta empresa comptem sempre amb l'ajuda del Senyor i amb les cures maternes de santa Maria: « **La Verge Maria, Mare de Déu fa precisament això amb nosaltres, ens ajuda a créixer humanament i en la fe, a ser forts i a no cedir a la temptació de ser homes i cristians d'una manera superficial, sinó a viure amb responsabilitat, a tendir cada vegada més cap a dalt**» [13].

En properes editorials tractarem diversos elements que estan implicats en la formació del caràcter. Assenyalarem certs trets claus de la maduresa cristiana. Contemplarem l'edifici que l'Esperit Sant, amb la col·laboració activa de cada un, busca aixecar a l'interior de l'ànima, i considerarem les característiques dels fonaments, què fer per assegurar que l'estructura sigui ferma, com remeiar l'aparició d'esclètxes.

Quin repte tan entusiasmant és forjar una personalitat que reflecteixi clarament la imatge de Jesucrist!

Javier Sesé

---

[1] Sant Joan Pau II, enc. *Redemptor Hominis*, n. 10.

[2] *Ef 4,13*.

[3] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 75.

[4] Sant Josepmaria *Forja*, n. 468.

[5] *Mt 13,8*.

[6] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 947.

[7] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 496.

[8] *Col 3,14*.

[9] Sant Josepmaria, *Apunts íntims*, n. 1095, citat en Andrés Vázquez de Prada, *El fundador del Opus Dei*, vol. I, Rialp, Madrid 1997, pàg. 560.

[10] *Sal 118* (Vg).

[11] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 76.

[12] Recuerdos de Rosalía López Martínez, Roma 29-IX-2006 (AGP, DHA, T-1058), citat a Javier Medina, *Una luz encendida. Dora del Hoyo*, Palabra, Madrid 2012, pp. 115.

[13] Papa Francesc, Homilia davant la imatge de Sancta Maria Salus Populi Romani, 6-V-2013.

[Torna als continguts](#)

2. Protagonistes de la nostra vida

Us demano que sigueu constructors del futur, que us fiqueu a la feina per fer un món millor. Estimats joves, si us plau, no us mireu la vida des del balcó, fiqueu-vos-hi; Jesús no es va quedar al balcó, s'hi va ficar; no us mireu la vida des de lluny, fiqueu-vos-hi, com va fer Jesús.^[1] Davant d'aquestes paraules del Papa Francesc als joves, sorgeixen immediatament unes quantes preguntes, que el mateix Pontífex formulava a continuació: **Per on comencem? A qui li demanem que comenci això? Per vos i per mi. Cadascú de vosaltres, en silenci una altra vegada, pregunteu-vos si he de començar per mi, i per on començo. Que cadascú obri el seu cor perquè Jesús li digui per on començar.**^[2] Per ser protagonistes dels esdeveniments del món és indispensable començar per ser protagonistes de la nostra pròpia vida.

Lliures i condicionats

Aquest protagonisme implica reconèixer que si bé les circumstàncies familiars o socials influeixen en el nostre caràcter, no el determinen d'una manera absoluta. El mateix es pot dir dels instints més elementals, que provenen de la constitució corporal, i també de l'herència genètica. Aquests marquen algunes tendències, però, que es poden modelar i orientar amb l'exercici d'una voluntat que segueix la raó ben formada.

La nostra personalitat es forja en la mesura que lliurement prenem decisions, ja que les accions humanes no es dirigeixen únicament a canviar el nostre entorn, sinó que també influeixen en la nostra

manera de ser. Encara que de vegades passi d'una manera inconscient, la repetició d'actes fa que adquirim certs costums o adoptem una actitud davant la realitat. Per això, quan expliquem el perquè de les nostres reaccions espontànies, més que dir «és que soc així», moltes vegades hauríem d'admetre: «M'he fet així.»

Tenim condicionaments que moltes vegades són difícils de controlar, com ara la qualitat de les relacions familiars, l'entorn social en què creixem, una malaltia que ens limita en qualsevol sentit, etc. Sovint no és possible ignorar-los o corregir-los, però sí que es pot canviar l'actitud amb què s'afronten, sobretot si som conscients que res no s'escapa de l'atenció provident de Déu: ***És necessari repetir una vegada i una altra que Jesús no es va dirigir a un grup de privilegiats, sinó que va venir a revelar-nos l'amor universal de Déu. Tots els homes són estimats de Déu, i de tots ells espera amor.***^[3] En qualsevol circumstància, fins i tot amb grans limitacions, podem donar a Déu i al proïsme obres d'amor, per més petites que semblin: qui sap quant val un somriure enmig de la tribulació, l'oferiment al Senyor del dolor en unió a la Creu, l'acceptació pacient de les contrarietats! Res no pot superar un amor sense límits, més fort que el dolor, que la solitud, que l'abandonament, que la traïció, que la calúnnia, que el sofriment físic i moral, que la mateixa mort.

Artífexs de la pròpia vida

Descobrir els talents personals —virtuts, capacitats, competències—, agrair-los i treure'ls tot el partit possible és una feina de la nostra llibertat. Però hem de recordar que el que més estructura la personalitat cristiana són els dons de Déu, que incideixen en la part més íntima del nostre ésser. Entre aquests hi ha, de manera eminent, el regal immens de la filiació divina, rebuda amb el Baptisme. Gràcies a aquesta, el Pare veu en nosaltres la imatge —si bé imperfecta, ja que som criatures limitades— de Jesucrist, que es fa cada vegada més clara amb el sagrament de la Confirmació, el perdó transformador de la Penitència i, especialment, la comunió amb el seu Cos i la seva Sang.

Partint d'aquests dons rebuts de la mà de Déu, cada persona, ho vulgui o no, és autora de la seva existència. En paraules de sant Joan Pau II, «a cada home se li confia la tasca de ser artífex de la pròpia vida; en certa manera, es tracta de fer que sigui una obra d'art, una obra mestra».[4] Som amos dels nostres actes —el Senyor, des del principi, va crear l'home i el va deixar en mans del seu propi arbitri— [5]; som nosaltres, si volem, els que portem les regnes de les nostres vides enmig de tempestes i dificultats.

Som lliures! Aquest descobriment s'experimenta amb una mica d'incertesa: On portaré la meua vida?; però sobretot amb alegria: ***Dios, al crearnos, ha corrido el riesgo y la aventura de nuestra libertad. Ha querido una historia que sea una historia verdadera, hecha de auténticas decisiones, y no una ficción ni un juego.***[6] En aquesta aventura no estem sols: tenim, en primer lloc, l'ajuda del mateix Déu, que ens proposa una missió, i també la col·laboració dels altres: familiars, amics, fins i tot persones que coincideixen casualment amb nosaltres en algun moment de l'existència. El protagonisme en la mateixa vida no implica negar que per a molts aspectes som dependents, i si considerem que aquesta dependència és recíproca, llavors també es podria dir que som interdependents. La llibertat, per tant, no en té prou amb ella mateixa: quedaria buida si no la fem servir per comprometre'ns en coses grans, magnànimes. Com veurem, la llibertat és per a l'entrega o, dit d'una altra manera, només hi ha una llibertat entregada.

Un camí per recórrer

Sant Josepmaria solia recordar un cartell que va trobar a Burjassot (València), poc temps després del final de la Guerra Civil espanyola, amb una frase que no poques vegades va citar en la seva predicació: «Que cada caminant segueixi el seu camí.» Cada ànima viu la seva pròpia vocació d'una manera personal, amb els seus propis accents: ***Es pot caminar per la dreta, per l'esquerra, en zig-zag, caminant amb els peus, a cavall. Hi ha cent mil maneres d'anar pel camí diví.***[7] Cada persona és l'actor principal de

la seva història de santedat, cada una té el seu segell distintiu en la configuració de qualsevol faceta de la seva existència i de la seva personalitat, evitant el mer «deixar-se portar» pels esdeveniments.

Lliurement —com fills, insisteixo, no com esclaus—, seguim el sender que el Senyor ha assenyalat per a cadascun de nosaltres. Assaborim aquesta facilitat de moviments com un regal de Déu.^[8] Aquesta facilitat —sobirania humana— va de la mà de la responsabilitat, del saber que som «forma de Déu»: un somni diví que es fa realitat en la mesura que experimentem l'amor sense condicions, que demana la nostra resposta. L'amor de Déu afirma la nostra llibertat, i l'eleva a cotes insospitades amb la seva gràcia.

Caminar acompanyats

Dins dels plans divins, la vida està feta per compartir-se: el Senyor té l'ajuda mútua que es presten els éssers humans. Ho constatem, de fet, cada dia: moltes vegades ni tan sols som capaços de cobrir les necessitats més bàsiques i peremptòries de manera individual. Ningú no pot ser completament autònom. En un nivell més profund, cada persona nota aquesta necessitat d'obrir-se a algú més, de compartir l'existència, de donar i rebre amor. *«Ningú no viu sol. Ningú no peca sol. Ningú no se salva sol. En la meua vida entra contínuament la dels altres: en el que penso, dic, m'ocupo o faig. I viceversa: la meua vida entra en la vida dels altres, tant en el bé com en el mal.»*^[9]

Aquesta obertura natural cap als altres arriba a la seva màxima expressió en els plans redemptors del Senyor. Quan recitem el Símbol dels Apòstols, confessem que creiem en la comunió dels sants, comunió que és l'entranya de l'Església. Per això, en la vida espiritual, també és indispensable aprendre a comptar amb l'ajuda dels altres, que estan implicats d'una manera o altra en la nostra relació amb Déu. Rebem la fe a través de l'ensenyament dels nostres pares i catequistes; participem en els sagraments que celebra un ministre de l'Església; acudim al consell espiritual d'un altre germà en la fe, que també resa per nosaltres, etc.

Saber que caminem acompanyats en la vida cristiana ens omple d'alegria i tranquil·litat, sense que disminueixi el nostre propi afany per assolir la santedat. Tot i que moltes vegades ens deixem portar de la mà, el nostre paper no es limita a això. Sant Josepmaria, en referir-se a la vida espiritual, manifestava que **el consell no elimina la responsabilitat personal**. I conclouïa: **La direcció espiritual ha de tendir a formar persones de criteri**.^[10] Per això no volem que ens supleixin en les resolucions que prenem, ni volem deixar de posar esforç en les tasques que hem convertit en pròpies.

Al mateix temps que reconeixem l'ajuda indispensable dels altres, hem de ser conscients que, en la vida espiritual, és el Senyor qui actua a través d'ells per transmetre'ns la seva llum i la seva força. Això ens dona seguretat per continuar caminant cap a la santedat quan, per un motiu o un altre, falten aquelles persones que jugaven un paper important en la nostra vida cristiana. En aquest sentit, també gaudim d'una profunda llibertat d'esperit en relació amb les persones que Déu ha posat al nostre costat, a qui estimem a través del cor de Crist, i el suport de les quals agraïm profundament.

Lliures per estimar sense condicions

Els cristians sabem que la plenitud personal arriba com a fruit de la lliure i total disponibilitat als desitjos de l'Amor d'un Déu Creador, Redemptor i Santificador. Els dons que hem rebut assoleixen el seu màxim rendiment en obrir-nos a la gràcia de Déu, tal com confirma l'experiència de tants sants i tantes santes. En deixar que el Senyor entrés en les seves vides, es van saber posar amorosament al seu servei, com santa Maria que, en el moment de l'Anunciació pronuncia **la resposta ferma: Fiat! —faci's en mi segons la teva paraula!—, el fruit de la millor llibertat: la de decidir-se per Déu**.^[11]

Quan una persona es decideix per Déu, destina els seus somnis i energies al que més val la pena. S'adona del sentit últim de la llibertat, que no està simplement en poder triar una cosa o una altra, sinó en poder disposar de la vida per a una cosa gran, acceptant

compromisos definitius. Dedicar les qualitats pròpies a seguir Crist, tot i que de vegades impliqui rebutjar altres opcions, porta la felicitat, el cent per u^[12] a la terra i la vida eterna.^[13] També reflecteix un alt grau de maduresa interior, ja que només qui té una personalitat amb conviccions és capaç de comprometre's d'una manera total: ***Lliurement, sense cap coacció, perquè em dona la gana, em decideixo per Déu.***^[14]

Abandonar passat, present i futur en el Senyor

L'ànima que opta per Déu es mou amb una pau interior que supera qualsevol tribulació. Sé en qui he cregut:^[15] són paraules que expressen la confiança de sant Pau enmig de les dificultats per ser fidel a la seva vocació d'apòstol de la gent. Qui posa el Senyor per fonament gaudeix d'una seguretat infrangible, i això li permet donar-se també als altres: vivint el celibat per motius apostòlics o en el matrimoni o en tants altres camins que pot prendre l'existència cristiana. És una entrega que inclou present, passat i futur, com resava sant Josepmaria: ***Senyor, Déu meu: a les teves mans abandono el passat i el present i el futur, el petit i el gran, el poc i el molt, el temporal i l'etern.***^[16]

Ningú no pot canviar el passat. Tanmateix, el Senyor agafa la història de cadascú, perdona en el sagrament de la Reconciliació els pecats que es puguin haver comès i reintegra harmoniosament aquests esdeveniments en la vida dels seus fills. Tot és per a bé,^[17] fins i tot els errors que hem comès, si sabem acudir a la misericòrdia divina i, amb la gràcia de Déu, procurem viure en el present més pendents d'Ell. Així també s'està en condicions de veure confiadament el futur, ja que sabem que està en mans d'un Pare que ens estima: qui està a les mans de Déu, cau i s'aixeca sempre a les mans de Déu!

Decidir-se per Déu és acceptar la seva invitació d'escriure la nostra biografia amb Ell. Reconeixent humilment la llibertat com un do, la fem servir per complir, en companyia de tantes altres persones, la missió que el Senyor ens confia. I experimentem amb alegria que els seus plans superen les nostres previsions, tal com deia sant Josepmaria a un noi jove: ***Deixa't portar per la gràcia! Deixa***

el teu cor que voli! (...). Fes-te la teva petita novel·la: una novel·la de sacrificis i d'heroïsmes. Amb la gràcia de Déu, et quedaràs curt.^[18]

Juan Ramón García-Morato

---

[1] Francesc, Discurs, 27-VII-2013.

[2] *Ibidem*.

[3] *És Crist que passa*, núm. 110.

[4] Sant Joan Pau II, Carta als artistes, 4-IV-1999, núm. 2.

[5] Sir 15, 14.

[6] Sant Josepmaria, «Las riquezas de la fe». Article publicat a l'*ABC*, 2-XI-1969.

[7] Sant Josepmaria, Carta 2-II-1945, núm. 19.

[8] *Amics de Déu*, núm. 35.

[9] Benet XVI, Enc. Spe Salvi (30.XI.2007), núm. 48.

[10] *Converses*, núm. 93.

[11] *Amics de Déu*, núm. 25.

[12] Mt 19, 29

[13] *Ibidem*.

[14] *Amics de Déu*, núm. 35.

[15] 2 Tim 1, 12.

[16] *Via Crucis*, VIII, núm. 3

[17] Cf. Rm 8, 28.

[18] Notes d'una meditació, 25.XII.1973 (AGP, biblioteca, P04, p. 45).

Torna als continguts

3. El recte amor de si mateix

«Sabeu que heu estat alliberats (...) no amb res de corruptible, com la plata o l'or, sinó amb la sang preciosa de Crist.» ^[1] Sant Pere recorda als primers cristians que la seva existència té un valor incommensurable, ja que han estat objecte de l'abundant amor del Senyor, que els ha redimit. Crist, amb el do de la filiació divina, omple de seguretat els nostres passos pel món. Així ho manifestava amb espontaneïtat a sant Josepmaria un noi: **«Pare —em deia aquell xicotot (què en deu haver estat, d'ell?), bon estudiant de la Central—, pensava en el que vostè em va dir, que soc fill de Déu!, i em vaig sorprendre pel carrer, tibant el cos i superb per dins, fill de Déu!»** Li vaig aconsellar, amb la consciència segura, **fomentar la «supèrbia».** ^[2]

Conèixer la grandesa de la nostra condició

Com es pot entendre aquest **«fomentar la supèrbia»**? Certament, no es tracta d'imaginar virtuts que un no té, ni de viure amb un sentit d'autosuficiència que tard o d'hora t'acaba traint. Consisteix més aviat a conèixer la grandesa de la nostra condició: l'ésser humà és l'«única criatura terrestre a la qual Déu ha estimat per ell mateix»; ^[3] creat a imatge i semblança seva, està cridat a portar fins a la plenitud aquesta imatge en identificar-se cada vegada més amb Crist per l'acció de la gràcia.

Aquesta vocació sublim funda el recte amor de si mateix, que està present en la fe cristiana. En vista d'aquesta fe, podem jutjar els nostres èxits i fracassos. L'acceptació serena de la pròpia identitat

condiciona la nostra manera d'actuar i d'estar en el món. A més, contribueix a la confiança personal, que fa disminuir les pors, les precipitacions i els retraïments i facilita l'obertura als altres i a les noves situacions i fomenta l'optimisme i l'alegria.

La idea positiva o negativa que tenim de nosaltres depèn del coneixement propi i del compliment de les metes que cadascú es proposa. Aquestes parteixen, en bona mesura, dels models d'home o dona que desitgem assolir i que se'ns presenten de maneres molt diverses, per exemple, a través de l'educació rebuda a casa, els comentaris d'amics o coneguts, les idees predominants en una societat determinada. Per això és important definir quins són els nostres punts de referència, ja que, si són alts i nobles, contribuiran a una autoestima adequada. I convé identificar quins són els models que circulen en la nostra cultura perquè, més o menys conscientment, influeixen en com ens valorem.

Preguntar-se pels models

A vegades passa que formulem un judici distorsionat sobre nosaltres perquè admetem uns criteris d'èxit que, de fet, poden ser poc realistes i fins i tot nocius: l'eficàcia professional a qualsevol preu, les relacions afectives egocèntriques, els estils de vida marcats per l'hedonisme. Ens podem sobrevalorar després d'alguns èxits que ens semblen reconeguts pels altres; també ens pot passar el contrari: infravalorar-nos quan no assolim determinats objectius o no sentir-nos considerats en certs ambients. Aquestes valoracions equivocades són, en gran part, la conseqüència de mirar massa els qui qualifiquen la trajectòria personal exclusivament en funció del que s'aconsegueix, es té o es posseeix.

Per evitar els riscos anteriors, val la pena preguntar-se quins són els nostres punts de referència en la vida professional, familiar, social i si són compatibles amb una perspectiva cristiana de l'existència. A més, sabem que en darrer terme el model més perfecte, complet i plenament coherent és Jesucrist. Veure la nostra vida a la llum de la seva és la millor manera de valorar-nos, ja que sabem que Jesús és

un exemple proper, amb el qual tenim una relació personal —d'un jo amb un Tu— a través de l'amor.

Autoconeixement: amb la llum de Déu

Per jutjar-se partint de la veritat, és imprescindible conèixer-se. Aquesta tasca és complexa i requereix un aprenentatge que, en un cert sentit, no s'acaba mai. Comença per superar una perspectiva exclusivament subjectiva —«segons jo», «segons la meva opinió», «a mi em sembla»...— per considerar altres opinions. Si ni tan sols sabem exactament com és la nostra veu o la nostra aparença física, i hem de recórrer a eines com un enregistrament o un mirall, quan admetem que no som els millors jutges per valorar la nostra pròpia personalitat?

A més de la reflexió personal, conèixer-se a un mateix és fruit del que ens ensenyen els altres sobre nosaltres. Això s'aconsegueix quan sabem obrir-nos als qui ens poden ajudar —quin gran recurs tenim en la direcció espiritual personal!—, i admetem les seves opinions i les considerem en relació amb un bon ideal de vida. En aquest àmbit també influeixen la interacció amb els qui ens envolten, les modes i els costums de la societat. Un entorn que promou la reflexió afavoreix el desenvolupament dels recursos d'introspecció; mentre que un ambient amb estil de vida superficial, limita aquest desenvolupament.

Convé, per tant, fomentar hàbits de reflexió i preguntar-nos com ens veu Déu. L'oració és el temps oportú, ja que al mateix temps que coneixem el Senyor ens coneixem a nosaltres mateixos amb la seva llum. Entre d'altres coses, buscarem comprendre els comentaris i consells que podem rebre dels altres. En algun cas ens sabrem distanciar dels judicis d'altres persones quan notem que els fan sobre fonaments poc objectius, o potser d'una manera poc reflexiva, i sobretot si jutgen segons uns criteris que no són compatibles amb la voluntat de Déu. Cal saber triar a qui prestar més atenció, ja que, tal com diu l'Escriptura: «Val més escoltar la reprensió d'un savi que sentir els afalacs dels necis.» [4]

D'altra banda, com que en part tots som responsables de l'autoestima dels que ens envolten, ens hem d'esforçar perquè en les nostres paraules s'hi reflecteixi la consideració per cada un, que és fill de Déu. Especialment si tenim una posició d'autoritat o de guia (en la relació pare-fill, professor-alumne, etc.) els consells i les indicacions contribuiran a reafirmar en els altres la convicció del propi valer, fins i tot quan és necessari corregir amb claredat. Aquest és el punt de partida, l'oxigen perquè la persona creixi respirant per si mateixa, amb esperança.

Acceptació personal: així ens estima el Senyor

En considerar la mateixa manera de ser a la llum de Déu, estem en condicions d'acceptar-nos com som: amb talents i virtuts, però també amb defectes que admetem humilment. La veritable autoestima implica reconèixer que no tots som iguals i acceptar que altres persones poden ser més intel·ligents, tocar millor un instrument musical, ser més atlètics... Tots tenim bones qualitats que podem desenvolupar i, més important encara, tots som fills de Déu. En això consisteix l'autoacceptació genuïna, el sentit positiu de l'amor propi del cristià que vol servir a Déu i als altres, i rebutja les comparacions excessives que podrien conduir-lo a la tristesa.

En darrer terme, ens acceptarem tal com som, si no perdem de vista que Déu ens estima amb els nostres límits, que formen part del nostre camí de santificació i són la matèria de la nostra lluita. El Senyor ens escull, com als primers Dotze: ***Homes corrents, amb defectes, amb debilitats, amb la paraula més llarga que les obres. I, tanmateix, Jesús els crida per fer-los pescadors d'homes (cf. Mt 4, 19), corredemptors, administradors de la gràcia de Déu.*** ^[5]

Davant l'èxit i els fracassos

Des d'aquest plantejament sobrenatural, es contemplen amb més profunditat la nostra manera de ser i la nostra trajectòria biogràfica, entenent-la el seu ple sentit. Amb una visió d'eternitat, es relativitzen els esdeveniments i els èxits temporals. Així, si ens alegrem amb

l'èxit en la nostra activitat, també sabem que el més important és que aquest hagi servit per créixer en santedat. És el realisme cristià, la maduresa humana i sobrenatural, que de la mateixa manera que no es deixa emportar per l'exaltació que pot provocar el triomf o la lloança, tampoc no s'arrossega pel pessimisme davant la derrota. Quant ajuda dir, amb sant Pere, que les coses bones les hem fet «en el nom de Jesucrist Natzarè»! [6]

Alhora, admetre que les dificultats externes i les mateixes imperfeccions limiten els nostres èxits és un dels aspectes que dona forma a l'autoestima, fonamenta la maduresa personal i obre les portes de l'aprenentatge. Només podem aprendre des del reconeixement de les nostres carències i amb l'actitud d'extreure experiències positives del que ha passat: **«Has fracassat! - Nosaltres no fracassem mai. -Vas posar tota la teva confiança en Déu. -No vas perdonar, després, cap mitjà humà. Convenç-te d'aquesta veritat: l'èxit teu —ara i en això— era fracassar. -Dona gràcies al Senyor i a començar de nou!»**. [7] S'està en condicions d'emprendre el camí de la Creu, que mostra les paradoxes de la fortalesa de la debilitat, la grandesa de la misèria i el creixement en la humiliació, i n'ensenya la seva extraordinària eficàcia.

Obrar amb seguretat i saber rectificar

La seguretat personal és més ferma quan es basa en el saber-se fills estimats de Déu, i no en la certesa d'aconseguir l'èxit, que tantes vegades se'ns escapa. Aquesta convicció permet tolerar el risc que acompanya qualsevol decisió, superar la paràlisi de la inseguretat i guardar una actitud de raonable obertura cap a les coses noves. **«No és prudent qui no s'equivoca mai, sinó qui sap rectificar els seus errors. És prudent perquè prefereix no encertar vint vegades, abans que deixar-se portar per un còmode abstencionisme. No obra amb una precipitació esbojarrada o amb una temeritat absurda, però assumeix el risc de les seves decisions, i no renuncia a aconseguir el bé per por de no encertar.»** [8]

Partint de les limitacions personals i de la capacitat d'aprendre de l'ésser humà, rectificar suposa una millora, un enriquiment personal que, al seu torn, reverteix en el que ens envolta i en els qui ens envolten, contribuint simultàniament a incrementar la confiança en un mateix i en l'entorn. Qui es posa a les mans del Pare celestial està segur, ja que «Déu ho disposa tot en bé dels qui l'estimen», [9] fins i tot les caigudes quan demanem perdó al Senyor i, amb la seva gràcia, ens aixequem havent crescut en humilitat. D'aquesta manera, saber rectificar forma part del procés de conversió: «Si afirmàvem que no tenim pecat, ens enganyaríem a nosaltres mateixos, i la veritat no estaria en nosaltres. Però si reconeixem els nostres pecats, ell, que és fidel i just, ens els perdonarà i ens purificarà de tot mal.» [10]

Una virtut indispensable

L'autoestima creix, en definitiva, a l'empara de la humilitat, **«perquè aquesta és la virtut que ens ajuda a conèixer, simultàniament, la nostra misèria i la nostra grandesa».** [11] Si aquesta actitud de l'ànima falta, no és estrany que vinguin problemes d'estima personal. Però quan es conrea, la persona s'omple de realisme, i es valora amb encert: no som homes ni dones impecables, però tampoc éssers corromputs! Som fills de Déu, i sobre les nostres limitacions s'hi assenta una dignitat insospitada.

La humilitat genera l'ambient interior que permet conèixer-nos com som i ens impulsa a buscar sincerament el suport dels altres, al mateix temps que els donem el nostre. En última instància, tots i cadascú de nosaltres necessitem Déu, en el qual «vivim, ens movem i som», [12] que és Pare misericordiós i vetlla contínuament per nosaltres. Quanta seguretat i confiança hi va haver en la vida de santa Maria! Si pot dir que el «Totpoderós obra en mi meravelles: el seu nom és sant» [13] és perquè viu molt conscient de «la humilitat de la seva esclava». [14] En Ella, humilitat i consciència de la grandesa de la mateixa vocació es conjuguen meravellosament.

Javier Cabanyes

---

[1] *1 Pe* 1, 18-19.

[2] *Camí*, núm. 274.

[3] Concili Vaticà II, Const. dogm. *Gaudium et spes*, núm. 24.

[4] *Coh* 7, 5.

[5] *És Crist que passa*, núm. 2.

[6] *Ac* 3, 6.

[7] *Camí*, núm. 404.

[8] *Amics de Déu*, núm. 88.

[9] *Rm* 8, 28.

[10] *1 Jn* 1, 8.

[11] *Amics de Déu*, núm. 94.

[12] *Ac* 17, 28.

[13] *Lc* 1, 49.

[14] *Lc* 1, 48.

[Torna als continguts](#)

4. Formar el caràcter en la virtut

«Quan es posava en camí, un home s'acostà corrent, s'agenollà davant de Jesús i li preguntà: —Mestre bo, què haig de fer per a posseir la vida eterna?» [1] Nosaltres, deixebles del Senyor, presenciem l'escena amb els Apòstols, i potser ens sorprenem davant la resposta: «Per què em dius bo? De bo, només n'hi ha un, que és Déu.» [2] Jesús no dona una resposta directa. Amb una pedagogia suau i divina, vol conduir aquell jove cap al sentit últim de les seves aspiracions: «Jesús mostra que la pregunta del jove és, en realitat, una pregunta religiosa, i que la bondat, que atreu i alhora vincula l'home, té la seva font en Déu, i anant encara més enllà, és Déu mateix: l'Únic que és digne de ser estimat “amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb tota la ment”.» [3]

Per entrar a la Vida

El Senyor torna de seguida als termes d'aquella consulta audaç: què he de fer? «Si vols entrar a la vida, guarda els manaments.» [4] Tal com el presenten els evangelis, el jove és un jueu pietós que se'n podria haver anat satisfet amb aquesta resposta; el Mestre li ha confirmat les seves conviccions, perquè el refereix als manaments que ha guardat des de l'adolescència. [5] Tanmateix, els vol sentir de la boca d'aquest nou rabí que ensenya amb autoritat. Intueix, i no s'equivoca, que li pot obrir horitzons insospitats. «¿Quins?» [6] pregunta. Jesús li recorda els deures que tenen a veure amb el proïme: «No matis, no cometis adulteri, no robis, no acuis ningú falsament, honra el pare i la mare, i estima els altres com a tu mateix.» [7] Són els preceptes —la coneguda com a segona taula— que protegeixen «el bé de la persona humana, imatge de Déu, a través de

la tutela dels seus béns particulars».[8] Constitueixen la primera etapa, la via cap a la llibertat, no la llibertat perfecta, tal com assenyala sant Agustí,[9] dit d'una altra manera, són una fase inicial en el camí de l'amor, però sense arribar a l'amor madur, plenament complet.

Què em falta encara?

El jove coneix i viu aquestes prescripcions, però alguna cosa al seu interior n'hi demana més; hi ha d'haver —pensa— alguna cosa més que pugui fer. Jesús llegeix en el seu cor: «Jesús se'l mirà i el va estimar.»[10] I li va plantejar el desafiament de la seva vida: «Només et falta una cosa: ves, ven tot el que tens i dóna-ho als pobres, i tindràs un tresor al cel. Després vine i segueix-me.»[11] Jesucrist ha posat l'home davant la seva consciència, davant la seva llibertat, davant el seu desig de ser millor. No sabem fins a quin punt ha entès els requeriments del Mestre, tot i que per la pregunta —«què em falta encara?»—, sembla com si hagués esperat altres «coses per fer». Les seves disposicions són bones, tot i que potser encara no havia entès la necessitat d'interioritzar el sentit dels manaments del Senyor.

La vida a la qual Déu crida no només consisteix a fer coses bones, sinó a «ser bons», virtuoses. Tal com solia dir el nostre Pare,[12] no n'hi ha prou amb ser bondadosos, sinó que hem de ser bons, d'acord amb el panorama immens —«un de sol és bo»—[13] que Jesús obre davant de nosaltres.

La maduresa cristiana implica agafar les regnes de la nostra vida, preguntar-nos de veritat, davant de Déu, què ens manca. Ens impulsa a sortir del refugi còmode de qui és un complidor de la llei per descobrir que el que és important és seguir Jesús, malgrat els errors propis. Deixem, llavors, que les seves ensenyances transformin la nostra manera de pensar i de sentir. Experimentem que el nostre cor, abans petit i encongít, es dilata amb la llibertat que Déu ha posat en ell: «Correré pels camins dels manaments, perquè m'has eixamplat el cor.» [14]

El repte de la formació moral

El jove no esperava que «la cosa que faltava» fos precisament posar la seva vida als peus de Déu i dels altres, i perdre la seva seguretat de complidor I va marxar trist, com li passa a tothom que prefereix seguir exclusivament el seu propi full de ruta, en comptes de deixar que Déu el guïï i el sorprengui. Déu ens ha cridat a viure amb la seva llibertat —«Crist ens ha alliberat perquè siguem lliures»—^[15] i, en el fons, el nostre cor no es conforma amb menys.

Madurar és aprendre a viure d'acord amb uns ideals elevats. No es tracta simplement de conèixer uns preceptes o d'adquirir una visió cada vegada més afinada de les repercussions dels nostres actes. Decidir-se a ser bons —sants, en definitiva— suposa identificar-se amb Crist, i descobrir les raons de l'estil de vida que Ell ens proposa. Implica, per tant, conèixer el sentit de les normes morals, que ens ensenyen a quins béns hem d'aspirar, i com hem de viure per assolir una existència plena. I això s'aconsegueix incorporant en la nostra manera de ser les virtuts cristianes.

Els pilars del caràcter

El saber moral no és un discurs abstracte, ni una tècnica. La formació de la consciència requereix un enfortiment del caràcter que es fonamenta sobre les virtuts, que actuen com a pilars. Aquestes assenten la personalitat, l'estabilitzen, li transmeten equilibri. Ens fan capaços de sortir de nosaltres mateixos, de l'egocentrisme, i dirigir el focus dels nostres interessos fora de nosaltres, cap a Déu i cap als altres. La persona virtuosa està centrada, té sentit de la mesura en tot, és recta i íntegra. En canvi, qui no té virtuts amb prou feines serà capaç d'emprendre projectes d'envergadura o de donar forma als grans ideals. La seva vida estarà construïda a base d'improvisacions i de batzegades, de manera que no serà fiable, ni tan sols per a si mateix.

Fomentar les virtuts expandeix la nostra llibertat. La virtut no té res a veure amb l'acostumament o la rutina. Realment, perquè arrelï un hàbit operatiu bo, perquè arrelï en la nostra manera de ser i ens porti a obrar el bé amb més facilitat, no n'hi ha prou amb una sola acció. La repetició successiva ajuda a estabilitzar els hàbits: ens fem bons

sent bons. Repetir la resolució de posar-se a estudiar a l'hora, per exemple, fa que la segona vegada ens costi menys que la primera, i la tercera una mica menys que la segona..., però cal perseverar en la determinació de posar-se a estudiar per mantenir l'hàbit d'estudi, que, si no, es perd.

La renovació de l'esperit

Les virtuts, humanes i sobrenaturals, ens orienten cap al bé, cap a allò que sacia les nostres aspiracions. Ens ajuden a assolir l'autèntica felicitat, que consisteix a unir-se a Déu: «I la vida eterna és que et coneguim a tu, l'únic Déu veritable, i aquell que tu has enviat, Jesucrist.»^[16] Faciliten actuar segons els preceptes morals, que ja no només es veuen com a normes que cal complir, sinó com un camí que condueix a la perfecció cristiana, a la identificació amb Jesucrist segons l'estil de vida de les benaventurances, que són com el retrat del seu rostre i «es refereixen a actituds i disposicions bàsiques de l'existència»,^[17] que porten a la vida eterna.

Llavors s'obre un camí de creixement en la vida cristiana, segons les paraules de sant Pau: «Deixeu-vos transformar i renoveu el vostre interior, perquè pugueu reconèixer quina és la voluntat de Déu, allò que és bo, agradable a ell i perfecte.»^[18] La gràcia canvia la manera com jutgem els diversos esdeveniments, i ens dona criteris nous per actuar. Progressivament, aprenem a ajustar la nostra manera de veure les coses a la voluntat de Déu, que també s'expressa en la llei moral, de manera que estimem el bé, la vida santa, i abracem «allò que és bo, agradable i perfecte.»^[19] S'arriba a una maduresa moral i afectiva en clau cristiana, que porta a apreciar amb facilitat quines coses són autènticament nobles, veritables, justes i boniques, i a rebutjar el pecat, que ofèn la dignitat dels fills de Déu.

Aquest camí porta a formar, com deia sant Josepmaria, una «ànima de criteri.»^[20] Però, quines són les característiques d'aquest criteri? En un altre moment, ell mateix afegia: «el criteri suposa maduresa, ferma de conviccions, coneixement suficient de la doctrina, delicadesa d'esperit, educació de la voluntat.»^[21] Quin gran retrat de la personalitat cristiana!: una *maduresa* que ens ajuda a prendre

decisiones amb llibertat interior i fer-les pròpies, és a dir, amb la responsabilitat del que sap donar-ne compte; unes *conviccions* fortes i segures, basades en un coneixement profund de la doctrina cristiana que assolim a través de classes o xerrades de formació, les lectures, la reflexió i, especialment, de l'exemple d'altres, ja que les «veritables estrelles de la nostra vida són les persones que han sabut viure de manera recta.»^[22] Això es conjuga amb la delicadesa d'esperit, que es tradueix en afabilitat amb els altres, i l'educació de la voluntat, que es resol portant una vida virtuosa. Una «ànima de criteri», per tant, en les diferents circumstàncies se sap preguntar: què n'espera Déu, de mi? Demana llum a l'Esperit Sant, recorre els principis que ha assimilat, demana consell a qui el pot ajudar, i sap actuar en conseqüència.

Fruit de l'amor

Entès això, el comportament moral —que es concreta vivint els manaments amb la força de la virtut— és fruit de l'amor, que ens compromet en la recerca i la promoció del bé. Un amor així va més enllà del sentiment, que per la seva pròpia naturalesa és fluctuant i fugaç: no depèn dels humors del moment, del que em ve de gust, o del que m'agradaria en unes circumstàncies determinades . Més aviat, estimar i ser estimat suposa una fusió en l'atractiu que s'originen al cor en saber-se estimat per Déu i aquests grans ideals pels quals val la pena buscar la llibertat: «En l'entrega voluntària, en cada instant d'aquesta dedicació, la llibertat renova l'amor, i renovar-se és ser contínuament jove, generós, capaç de grans ideals i de grans sacrificis.»^[23]

La perfecció cristiana no es limita al compliment d'unes normes, però tampoc al desenvolupament aïllat de capacitats com l'autocontrol o l'eficiència. Més aviat impulsa cap a l'entrega de la llibertat al Senyor, a respondre a la seva invitació: «Vine i segueix-me»^[24], amb l'ajuda de la seva gràcia. Es tracta de viure segons l'Esperit,^[25] moguts per la caritat, de manera que es desitgi servir els altres, i es compregui que la llei de Déu és la via privilegiada per practicar aquest amor escollit lliurement. No és qüestió de complir

unes regles, sinó de sumar-se a Jesús, de compartir la seva vida i el seu destí, obeint amorosament a la voluntat del Pare.

Sense ser perfeccionistes

Aquest afany per madurar en virtuts és incompatible amb qualsevol afany narcisista de perfecció. Lluitem per amor al nostre Pare Déu; és en Ell en qui tenim fixa la mirada i no en nosaltres mateixos. Per tant, convé rebutjar la tendència al perfeccionisme, que potser podria sorgir si plantegéssim erròniament la nostra lluita interior segons uns criteris d'eficàcia, la precisió, el rendiment, etc., molt en voga en alguns contextos professionals, però que desdibuixen la vida moral cristiana. La santedat consisteix principalment a estimar Déu.

De fet, la maduresa porta a harmonitzar el desig d'actuar bé amb les limitacions reals que experimentem en nosaltres mateixos i en els altres. A vegades poden venir ganes de dir com sant Pau: «No entenc què faig, perquè no faig allò que vull, sinó allò que detesto (...) Que en soc, de dissortat! ¿Qui m'alliberarà d'aquest cos que em duu a la mort?»^[26] Tanmateix, no perdrem la pau, ja que Déu ens diu el mateix que a l'Apòstol: «En tens prou amb la meva gràcia.»^[27] Ens omplim d'agraïment i esperança, ja que el Senyor té en compte les nostres limitacions, per tal que ens impulsin a convertir-nos, a acudir a la seva ajuda.

De nou aquí, el cristià troba un agafador en la primera resposta de Jesús al jove: «Un de sol és bo.»^[28] Els fills de Déu vivim de la seva voluntat. Ell ens dona la força per orientar tota la nostra vida cap al que realment és valuós, de comprendre quines són les coses bones i estimar-les, de disposar de nosaltres mateixos amb vista a la missió que Ell ens ha encomanat.

José María Barrio i Rodolfo Valdés

---

[1] Mc 10, 17.

[2] Mc 10, 18.

[3] Sant Joan Pau II, Enc. *Veritatis splendor* (6-VIII-1993), núm. 9.
Cf. *Mt* 22, 37.

[4] *Mt* 19, 17.

[5] Cf. *Mc* 10, 20.

[6] *Mt* 19, 18.

[7] *Mt* 19, 18-19

[8] Sant Joan Pau II, Enc. *Veritatis splendor*, núm. 13.

[9] Cf. *In Ioannis Evangelium Tractatus*, 41, 9-10 (cit. a *Veritatis splendor*, núm. 13).

[10] *Mc* 10, 21.

[11] *Ibidem*.

[12] Cf. *Camí*, núm. 337

[13] *Mt* 19, 17.

[14] *Sal* 119, 32.

[15] *Gal* 5, 1.

[16] *Jn* 17, 3

[17] Sant Joan Pau II, Enc. *Veritatis splendor*, n. 16.

[18] *Rm* 12, 2.

[19] *Ibidem*.

[20] *Camí*, al lector.

[21] *Converses*, núm. 93.

[22] Benet XVI, Enc. *Spe Salvi* (30.XI.2007), núm. 49.

[23] *Amics de Déu*, núm. 31

[24] *Mc* 10, 21.

[25] Cf. *Ga* 5, 16.

[26] *Rm* 7, 15; 24.

[27] 2 *Cor* 12, 9.

[28] *Mt* 19, 17.

Torna als continguts

5. Coherència: edificar l'ordre interior

Quan sant Agustí, ja ancià, va escriure «*pax omnium rerum tranquillitas ordinis*, la pau de totes les coses és la tranquil·litat de l'ordre»,^[1] ho feia des de l'experiència de qui feia anys que era constantment requerit per a tota mena de tasques: el govern pastoral de la porció del Poble de Déu que tenia encomanat; la seva predicació abundant; els reptes que presentava una època convulsa, de canvis socials i culturals. No és aquest, doncs, un aforisme escrit en l'assossec del retir, sinó en el fragor de la vida diària, amb tots els seus imprevistos i vaivens. La coherència d'aquest sant era una conquesta quotidiana; amb el pas dels dies, el seu esforç per “centrar el tret” en consolidava més i més el caràcter.

Una de les notes de la personalitat madura és la capacitat de conjugar el desplegament d'una activitat intensa amb l'ordre i la pau interior. Assolir aquest equilibri implica cert esforç: també sant Josepmaria parlava de la seva lluita en aquest camp. «Dins de la meva sotana et voldria veure! —va dir-li a un que li parlava de les dificultats que li generava la feina per tenir cura de la seva formació — Perquè també jo tinc una pluriocupació. A sobre d'aquest desordre hem d'edificar l'ordre».^[2] L'ordre, la coherència de la nostra vida, és un botí que anem guanyant, moneda a moneda, en la batalla de cada dia: «el fet de començar pel quefer menys agradable però més urgent (...), amb perseverança en el compliment del deure quan seria tan fàcil d'abandonar-lo, aquest no deixar per a demà el que hem d'acabar avui: Tot per donar-li gust a Ell, el Nostre Pare Déu!».^[3]

El domini d'un mateix

Aquesta batalla serena no només té a veure amb les coses que manegem i les tasques que omplen el nostre dia, sinó també amb el nostre cor. Sense aquest batec interior, l'ordre seria només gestió del temps, “optimització de processos”, eficàcia empresarial, però no demostraria una autèntica maduresa cristiana. La coherència del cristià s'edifica en un flux constant, de dintre cap enfora i d'enfora cap a dintre; creix amb el domini d'un mateix, l'ordre de l'activitat exterior, el recolliment interior i la prudència.

No se'ns escapen els obstacles que existeixen per assolir aquesta harmonia interior. Si bé apreciem l'enorme atractiu d'una vida cristiana plena, sovint experimentem tendències diverses i, de vegades, contràries. Sant Pau ho va expressar amb força: «Em trobo, per tant, que voldria fer el bé, però alhora constato això: només sóc capaç de fer el mal. En el meu interior em deixo per la llei de Déu, però veig en els membres del meu cos una altra llei que combat contra la llei de la meua raó».[4] Sentim una cosa i en volem una altra, notem que estem dividits entre el que ens ve de gust i el que hem de fer, i de vegades se'ns acaba ennuvolant la vista; fins i tot llavors ens pot arribar a semblar que, al cap i a la fi, tampoc no passa res per ser una mica incoherents, cosa que en el fons denota un amor vacil·lant.

I, tanmateix, com ressona l'afalac que nostre Senyor va fer a Natanael! «Mireu un autèntic israelita, un home que no enganya».[5] Qui procura conduir-se d'acord amb la veu de Déu que ressona en la seva consciència, inspira espontàniament un gran respecte: les persones d'una peça atreuen, perquè tot en elles diu autenticitat. En canvi, la doble vida, les compensacions —encara que siguin petites—, la falta de sinceritat, fan que se'ns enterboleixi el rostre de l'ànima. Com tothom, estem exposats a aquestes petites desviacions del rumb, es tracta que siguem senzills i les corregim amb perseverança; així s'evita el risc d'acabar a la deriva en l'alta mar de la vida.

Per tocar la melodia de Déu

Posar ordre al nostre interior no només vol dir que la nostra intel·ligència “domini” la imaginació i encarrili la força dels

sentiments i els afectes: ha de descobrir tot el que aquests companys de viatge poden i volen dir-nos. Dit d'una altra manera, no podem corregir la dissonància suprimint una de les melodies: Déu ens ha fet polifònics. El domini d'un mateix, també conegut des de sempre com a temperància, no és fredor cerebral: Déu ens vol amb un cor que sigui «gran, un cor fort i tendre i afectuós i delicat».[6]

Amb el cor podem tocar una música per al Senyor. Si volem interpretar-la bé, convé posar-lo a to, igual que s'afinen els instruments perquè donin la nota adequada. Es tracta d'educar els afectes, de fomentar una sensibilitat pel que és autènticament bo, perquè respon al nostre ésser personal, amb totes les seves dimensions. Els sentiments posen color a la nostra vida, i permeten percebre amb més riquesa el que passa al nostre voltant. Tanmateix, de la mateixa manera com un quadre saturat de colors sense balanç no és agradable, o un instrument desafinat resulta molest, el cor abandonat al vaivé sentimental esquartera l'harmonia de la nostra personalitat, i erosiona, de vegades de manera important, les nostres relacions amb els altres.

Sant Josepmaria aconsellava posar «set baldons»[7] al cor. En una ocasió, ho explicava així: «tanca'l amb els set baldons que jo recomano: un per a cada pecat capital. Però no deixis de tenir cor».[8] L'experiència acumulada de segles, també als llocs on no ha arribat el cristianisme, mostra que els afectes i els instints, sense control, ens poden arrossegar com les aigües d'una riuada que sembla destrucció per on passa. No es tracta d'anul·lar el corrent, sinó de fer una feina semblant a la dels enginyers que posen tubs a l'aigua que baixa dels torrents de les muntanyes perquè mogui una turbina i produeixi electricitat. Una vegada encarrilat el corrent — que podria haver arrasat arbres i cases—, tothom pot viure tranquil i aprofitar aquesta electricitat per il·luminar i escalfar casa seva. Si el nostre esperit no aconsegueix encarrilar de manera estable aquestes forces instintives i afectives de la nostra naturalesa, no pot tenir pau ni assossec: no hi pot haver vida interior.

Prendre les regnes del nostre dia

Un pas important per ser senyors de nosaltres mateixos és sobreposar-nos a la mandra, un *virus* silenciós però eficaç que ens pot paraitzar a poc a poc si no el mantenim a ratlla. La mandra es fa forta en qui no té un nord, o també en qui, tenint-lo, no es posa a caminar en aquella direcció. «No confonguis la serenitat amb la mandra, amb l'abandonament, amb el retard en les decisions o en l'estudi dels afers».[9] Posar el cap en allò que requereix la nostra atenció, evitar fugir del que suposi una mica d'esforç; no deixar per a l'endemà el que puguem fer avui... sobre aquests hàbits sí que es construeix una personalitat àgil, robusta i serena.

També convé estar atents a l'altre extrem, l'activisme desordenat: «Fill meu, no t'ocupis de massa coses, perquè, si les vols fer totes, en sortiràs malparat; per més que corris, no les atraparàs, i si en vols fugir, no te n'escaparàs».[10] Maduresa de la personalitat significa aquí ponderació, ordre en la nostra activitat. Perquè la vida no se'ns carregui amb els seus requeriments infinits, ens servirà prendre la iniciativa per distribuir la nostra activitat en els temps adequats, és a dir, planificar —sense quadricular-nos— donant prioritat al que ha de ser en primer lloc i no al que sorgeix a cada moment. Així evitem que el que és urgent es mengi el que és important. Lògicament, no cal programar-ho tot, però sí cal evitar que la improvisació ens faci perdre temps, perquè simplement ens dediquem a sortir al pas del que ens passa durant el dia. En aquest sentit, deia sant Josep maria que «cal ordenar-se perquè no tenim temps de fer-ho tot de seguida».

En el nostre dia a dia hi ha alguns moments clau que podem fixar per endavant: l'hora d'anar a dormir, l'hora d'aixecar-nos, l'estona que dedicarem exclusivament a Déu, l'hora de treballar, l'hora de menjar... Després hi ha tot el camp de fer bé el que hem de fer, amb rendiment, atenció i perfecció, és a dir, amb amor. «Compleix el petit deure de cada moment: fes el que cal i estigues pel que fas».[11] Es tracta, al cap i a la fi, d'un programa de santedat que no encotilla, perquè s'ordena a una gran finalitat: fer feliç Déu i els altres. Alhora, aquest mateix amor que ens mou a regir-nos per un horari ens indicarà quan el pla ha de "saltar", perquè ho exigeix el bé d'altres

persones, o per tants altres motius que es presenten amb claredat a qui viu de cara a Déu.

El cultiu de l'espai interior

La interioritat és el centre viu de la persona, el que fa que les seves forces, qualitats, disposicions d'ànim i accions formin una unitat. Qui és capaç de viure dins d'un mateix, de recollir els seus sentits i potències fins a calmar l'ànima, desenvolupa una personalitat més rica, perquè és més capaç de relació, de diàleg. «El silenci —deia Benet XVI— és part integrant de la comunicació i sense ell no hi ha paraules amb densitat de contingut».^[12]

Per no limitar-se a nedar en la superfície de la vida, cal dedicar temps a pensar el que ens ha passat, el que hem llegit, el que ens han dit i, sobretot, les llums que hem rebut de Déu. Reflexionar eixampla i enriqueix el nostre espai interior: ens ajuda a integrar les diverses facetes de la nostra vida —feina, relacions socials, lleure, etc.— amb el projecte de vida cristiana que duem a terme de la mà del Senyor. Aquest hàbit implica aprendre a entrar dins de la nostra ànima i superar la pressa, la impaciència, la dispersió. S'obre així un espai de meditació en la presència de Déu: «Qui de nosaltres, a la nit, abans d'acabar el dia, quan es queda sol, no es pregunta: Què ha passat avui al meu cor? Què ha passat? Quines coses han passat pel meu cor?». ^[13]

Aquest assossec de l'esperit s'aconsegueix quan tallem amb les tensions de la vida i aturem les sol·licitacions dels assumptes pendents, i la imaginació; quan aturem el ritme de la vida exterior i callem tant per fora com per dins. D'aquesta manera, els nostres coneixements i experiències adquireixen profunditat, aprenem a sorprendre'ns, a contemplar, a assaborir els béns de l'esperit, a escoltar Déu. Amb aquesta riquesa interior, quan sortim fora podrem gaudir més quan ens comuniquem amb els altres, ja que tindrem una cosa personal, una cosa *nostra*, per aportar.

En el silenci, podrem escoltar la veu del Senyor. Quan Déu vol passar davant d'Elies a la muntanya d'Horeb, la Sagrada Escripura ens diu

que no estava en la violència de l'huracà que partia les roques, ni en l'ensurt del terratrèmol, ni en el foc que el va seguir, sinó en una brisa que amb prou feines es notava.^[14] Callar és bonic; no és cap buit, sinó vida autèntica i plena, si permet establir un diàleg íntim amb Déu. «Un fil sonor de silenci: així s'apropa el Senyor, amb la sonoritat del silenci que és pròpia de l'amor».^[15]

La saviesa de cor

«L'home assenyat és tingut per intel·ligent».^[16] La capacitat de recolliment ens permet assentar cada vegada amb més profunditat els motius que guien la nostra vida. La coherència madura llavors com la fruita al sol, i s'aboca en nosaltres el licor d'una saviesa que ens ajuda a encertar les nostres decisions.

No sempre és necessari donar respostes immediates al que se'ns planteja. La prudència, moltes vegades, portarà a informar-se bé abans d'enjudiciar o de prendre una decisió, perquè amb freqüència les coses no són com apareixen a primera vista. Una persona madura es caracteritza per estudiar els assumptes amb atenció, acudir a la memòria d'experiències passades de temes semblants i demanar consell als qui estan en condicions de donar-lo. I, abans que res, una cosa que per a un cristià resulta molt natural, gairebé com un reflex: *demanar consell* a Déu: «No prenguis una decisió sense aturar-te a considerar la qüestió davant Déu».^[17] Així és més fàcil aplicar a la situació concreta un judici ponderat, sense cedir a la lleugeresa, la comoditat, el pes de la vida passada o la pressió de l'ambient. I tenir la valentia de prendre una decisió —encara que tota decisió comporti un risc— i d'executar-la sense demores, amb la disposició de rectificar, si més tard ens adonem que ens hem equivocat.

La coherència cristiana —fruit d'una interioritat conreada— ens posa, en definitiva, en condicions d'entregar-nos a un ideal, i de perseverar-hi. «Dona'm gràcia per deixar tot el que es refereix a la meva persona. Jo no haig de tenir més preocupacions que la teva Glòria..., en una paraula, el teu Amor. Tot per Amor!».^[18]

José Benito Cabaniña i Carles Ayxelà

-
- [1] Sant Agustí, *De civitate Dei* XIX, 13.1.
- [2] Sant Josepmaria, Notes d'una reunió, 23-XI-1972.
- [3] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 67.
- [4] *Rm* 7, 21-23.
- [5] *Jn* 1, 47.
- [6] *Amics de Déu*, núm. 177.
- [7] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 161, 188.
- [8] Sant Josepmaria, Notes d'una reunió, Santiago de Xile, 30-VI-1974. Aquests pecats “s’anomenen capitals perquè generen altres pecats, altres vicis. Entre aquests hi ha la supèrbia, l’avarícia, l’enveja, la ira, la luxúria, la gola, la mandra” (*Catecisme de l’Església Catòlica*, núm. 1866).
- [9] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 467.
- [10] *Si* 11, 10.
- [11] *Camí*, núm. 815.
- [12] Benet XVI, missatge per a la XLVI Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, 24-I-2012.
- [13] Francesc, *Homilia*, 10-X-2014.
- [14] Cf. *1 R* 19, 11-13.
- [15] Francesc, *Homilia*, 12-XII-2013.
- [16] *Pr* 16, 21.
- [17] *Camí*, núm. 266.
- [18] *Forja*, núm. 247.

[Torna als continguts](#)

6. Una vida en diàleg amb els altres

«Com el forn posa a prova els atuells del terrisser, la prova de l'home és quan delibera. Com el fruit demostra com han conreat un arbre, les paraules revelen el que pensa una persona». [1] Una nota essencial de la maduresa personal és la capacitat de diàleg, una actitud d'obertura cap als altres que es manifesta en la cordialitat del tracte i en un sincer desig d'aprendre de cada persona.

«Conèixer altres persones, altres cultures, ens fa sempre molt de bé, ens fa créixer (...). El diàleg és molt important per a la pròpia maduresa, perquè en la confrontació amb una altra persona, en la confrontació amb la resta de cultures, fins i tot en la confrontació amb la resta de religions, un creix: creix, madura. Cert, hi ha un perill: si en el diàleg un es tanca i s'enfada, pot lluitar; és el perill de lluitar, i això no està bé perquè nosaltres dialoguem per trobar-nos, no per lluitar. I, quina és l'actitud més profunda que hem de tenir per dialogar i no lluitar? La mansuetud, la capacitat de trobar les persones, de trobar les cultures, amb pau; la capacitat de fer preguntes intel·ligents: "Per què penses així? Per què aquesta cultura actua així?". Escoltar els altres i després parlar. Primer escoltar, després parlar.» [2]

Saber escoltar

La Sagrada Escripura cobreix d'elogis els qui saben escoltar, i menysté, en canvi, l'actitud dels qui no paren atenció als altres. «Qui accepta un reny saludable farà estada entre els savis» [3] diu el llibre dels Proverbis; i l'apòstol Jaume aconsella «heu de ser promptes a escoltar i lents a parlar o a irritar-vos». [4] De vegades, els hagiògrafs

recorren fins i tot a una fina ironia: «Fer explicacions a un estúpid és fer-les a un endormiscat.» [5]

Un problema freqüent per escoltar és que, mentre un altre parla, recordem una cosa que té a veure amb el que ens explica, i estem pendents de dir-hi “la nostra” quan hi hagi una pausa. Llavors es produeixen converses potser animades, en què es prenen la paraula els uns als altres, però s’hi escolta poc.

Altres vegades el problema és que la conversa no sorgeix de manera espontània, i cal esforçar-se a buscar-la, amb intel·ligència. En aquests casos, cal evitar la presumpció, és a dir, la tendència a mostrar a cada moment la nostra agudeses o els nostres coneixements; al contrari, convé mostrar-se oberts i receptius, desitjosos d’aprendre dels altres, de manera que ampliïem cada dia el nostre ventall d’interessos. D’aquesta manera escoltarem amb atenció coses que potser inicialment no ens interessin massa, sense que això impliqui hipocresia per part nostra: moltes vegades es tracta d’un esforç sincer per sobreposar-se al propi criteri, i per agradar i aprendre.

Saber conversar requereix combinar l’audàcia amb la prudència, l’interès amb la discreció, el risc amb l’oportunitat. Convé no caure en la lleugeresa, estar disposat a rectificar unes paraules precipitades o inoportunes que potser se’ns han escapat, o una afirmació una mica rotunda que hauríem d’haver ponderat millor. En tot cas, les bones converses deixen sempre pòsit: després tornen a la memòria les idees, els arguments exposats per uns i altres, sorgeixen noves intuïcions i neix la il·lusió de continuar aquest intercanvi.

Obertura als altres

És curiós comprovar com l’esperit d’algunes persones envelleix prematurament, i en canvi d’altres continuen joves i animoses fins al final dels seus dies. Hem de pensar que tots tenim a dins molts recursos encara sense fer servir: talents que no hem aprofitat, forces que no hem posat mai a prova. I, per molt ocupats o cansats que

estiguem, no podem deixar d'avançar, d'aprendre i de ser receptius a les idees dels altres.

Convé que sortim de nosaltres mateixos; que ens obrim a Déu i, per Ell, als altres. Llavors superarem aquest egocentrisme que de vegades ens porta a acomodar la realitat a l'estretor dels nostres interessos o a la nostra particular visió de les coses, i estarem més en guàrdia davant de certes deficiències que creen distàncies amb les persones i que, per tant, comporten immaduresa: expressar-nos amb una rotunditat que moltes vegades no es correspon amb el nostre coneixement de les coses; manifestar les nostres opinions amb un to de censura cap als altres; servir-nos de solucions prefabricades o de consells repetitius i gastats; irritar-nos quan algú no pensa com nosaltres, encara que després ens diguem a favor de la diversitat i de la tolerància; omplir-nos de gelosia quan algú sobresurt al nostre voltant; exigir als altres un nivell de perfecció que els sobrepassa i que potser nosaltres mateixos no assolim; demanar sinceritat i franquesa, quan en canvi potser ens resistim a les correccions.

Maduresa i sentit crític

Quan mirem els altres amb afecte, moltes vegades advertirem que podem ajudar-los amb un consell d'amic; els direm amb confiança allò que d'altres potser també han vist però no han tingut la lleialtat de comentar-los. Només aquest fonament, la caritat, fa que la correcció o la crítica sigui veritablement útil i constructiva: «Quan hagi de corregir, fes-ho amb caritat, en el moment oportú, sense humiliar..., i amb ànim d'aprendre i de millorar tu mateix en allò que corregeixes». [6]

La clau de la nostra capacitat de fer canviar els altres està en certa manera lligada a la nostra capacitat de canviar-nos a nosaltres mateixos. Quan se sap el que costa millorar, la dificultat que representa i, alhora, com n'és d'important i alliberador, llavors és més fàcil observar els altres amb certa objectivitat i ajudar-los realment. El que sap dir-se les coses clares a si mateix, sap com i quan dir-les als altres i és capaç també d'escoltar-les amb bona disposició.

Saber rebre i acceptar la crítica és prova de grandesa espiritual i de profunda saviesa: «Qui vol saber, vol que el reprenguin, qui refusa la correcció és un estúpid». [7] Tanmateix, acceptar el que ens diuen els altres no suposa viure sempre pendents de la crítica en la nostra vida professional o social, ballant al so del que es digui o es deixi de dir sobre el que fem o som, perquè aquesta preocupació acabaria sent patològica. De vegades, el que fa bé les coses pot ser bastant criticat: el censuren potser els que no fan res, perquè veuen la seva vida i la seva feina com una acusació» [8] o els que obren de manera contrària, perquè el consideren un enemic; o de vegades també els que fan les mateixes coses o semblants, perquè es posen gelosos. No falten casos així, en què cal fer-se “perdonar” pels que amb prou feines fan res i pels que no conceben que es pugui fer res de bo sense comptar-hi. En aquests casos, com ens aconsellava sant Josepmaria, «hem de saber callar, resar, treballar, somriure... y esperar. No doneu importància a aquestes insensateses: estimeu de debò totes aquestes ànimes. *Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu!*» [9]

La responsabilitat de donar exemple

La maduresa uneix l'obertura als altres amb la fidelitat al propi camí i als propis principis, fins i tot quan amb prou feines es troba eco o acceptació en el mateix entorn. És cert que la indiferència que percebem al nostre voltant pot indicar-nos que també nosaltres tenim potser alguna cosa per canviar, o almenys per explicar o presentar millor. Però hi ha algunes coses que no han de canviar mai en nosaltres, passi el que passi, ens escoltin o no, ens lloïn o ens insultin, ho agraeixin o ho rebutgin, ho aprovin o ho reprovïn: «aquest contrast, que confirma amb les teves obres la teva fe, és justament la naturalitat que jo et demano». [10]

No és infreqüent que una persona se senti sola i sense suport en alguns dels seus millors afanys. La temptació de desistir pot ser molt forta. Li podrà semblar, llavors, que el seu exemple o el seu testimoni no serveixen de gaire, però no és així: un llumí potser no il·lumina tota l'habitació, però a l'habitació tothom el veu. Potser hi ha moltes

persones que se senten incapaces d'imitar aquest exemple, però saben que volen seguir-lo en la mesura que puguin, i aquest testimoni els anima a continuar.

Tots recordem com ens ha ajudat a millorar el bon exemple de tantes persones i, tanmateix, és probable que moltes d'aquestes no coneguin l'efecte real que tenen sobre nosaltres. És gran la responsabilitat que tenim d'influir positivament en els altres. «No pots destrossar, amb la teva desídia o amb el teu mal exemple, les ànimes dels teus germans els homes». ^[11] Hem de parlar, aconsellar, exhortar, animar, però sobretot intentar que les nostres paraules estiguin avalades per les nostres obres, pel testimoni de la nostra pròpia vida. És impossible aconseguir-ho sempre, ni tan sols la majoria de vegades, però hem de voler ser una ajuda per a tothom, i saber demanar perdó de cor si hem donat mal exemple.

Una lluita de tota la vida

L'obertura als altres va molt lligada al nostre avenç en una tasca que ens ocuparà tota la vida: reconèixer el rostre de la supèrbia i lluitar per ser més humils. La supèrbia es cola per les escletxes més sorprenents de la nostra relació amb els altres. Si se'ns mostrés de cara, el seu aspecte ens resultaria repulsiu, i per això una de les seves estratègies més habituals és ocultar el rostre, disfressar-se. La supèrbia acostuma a amagar-se dins d'una altra actitud aparentment positiva, a la qual contamina subtilment. Després, quan es fa forta, en creixen les manifestacions més simples i primàries, pròpies de la personalitat immadura: la susceptibilitat malaltissa, el continu parlar d'un mateix, la vanitat i l'afectació en els gestos i la manera de parlar, les actituds prepotents i envanides juntament amb el decaïment profund quan es percep la pròpia debilitat.

La supèrbia de vegades es disfressa de saviesa, del que podríem anomenar una supèrbia intel·lectual que pren aparença de rigor. D'altres, s'amaga darrere d'un apassionat afany de fer justícia o de defensar la veritat, quan en el fons batega sobretot un sentiment de revenja o una ortodòxia altiva que domina: un afany de necessitar-ho tot, de jutjar-ho tot. Es tracta d'actituds que, en lloc de servir a la

veritat, se'n serveixen — d'una ombra d'aquesta— per alimentar el desig de quedar per damunt dels altres.

De la mateixa manera que no existeix la salut total i perfecta, tampoc no podem posar fi per complet a les argúcies de la supèrbia. Però podem detectar-la millor, i no deixar que ens guanyi terreny. Hi haurà ocasions en què ens enganyarà, perquè tendeix a atrinxerarnos: ens fa reticents al fet que els altres ens facin veure els nostres defectes. Però si nosaltres no en veiem el rostre, ocult de diverses maneres, potser els altres sí que l'hauran pogut veure. Si som capaços d'escoltar l'advertència fraterna, la crítica constructiva, ens serà molt més fàcil desemascarar-la. Cal ser humil per acceptar l'ajuda dels altres. I fa falta també ser humil per ajudar els altres sense humiliar.

La maduresa es xifra, finalment, en «el “sa prejudici psicològic” de pensar habitualment en els altres». ^[12] La personalitat que Déu vol per a nosaltres —i a la qual tots aspirem, encara que de vegades busquem en una altra banda— és la de qui ha arribat a tenir «un cor que estima, un cor que pateix, un cor que s'alegra amb els altres». ^[13]

Alfonso Aguiló

---

^[1] Si 27, 5-6.

^[2] Francesc, Discurs 21-VIII-2013.

^[3] Pr 15, 31.

^[4] St 1, 19

^[5] Si 22, 10.

^[6] *Forja*, núm. 455.

^[7] Pr 12, 1.

^[8] Cf. Sb 2, 10-20.

[9] Sant Josepmaria, Carta als seus fills d'Holanda, 20-III-1964. Cf. Vázquez de Prada, A. *El Fundador del Opus Dei (III)*, Madrid: Rialp, 2003, p. 530.

[10] *Camí*, núm. 380.

[11] *Forja*, núm. 955.

[12] *Forja*, núm. 861.

[13] Francesc, Discurs 17-VI-2013.

[Torna als continguts](#)

7. Empatia. Sentir amb els altres

Tots hem experimentat que, moltes vegades, per assimilar bé el que passa al nostre voltant, no n'hi ha prou amb què simplement se'ns transmetin unes quantes dades objectives. Per exemple, si algú interpreta una peça musical per a uns amics, esperarà veure com passen una estona agradable quan sentin la mateixa melodia que l'apassiona a ell. En canvi, si els amics es limitessin a dir que l'execució ha estat correcta, però sense mostrar gens d'entusiasme, llavors segurament vindria el desànim, juntament amb la sensació que en realitat no es té talent.

Quants problemes s'evitarien si procuréssim entendre millor què passa a l'interior dels altres, les seves expectatives i els seus ideals. «Més que en “donar”, la caritat està en “comprendre”.»^[1] Per viure la caritat cal començar reconeixent en l'altre algú digne de consideració, i posar-se a la seva pell. Avui se sol parlar d'empatia per referir-se a la qualitat que facilita posar-se al lloc dels altres, fer-se càrrec de la seva situació i ponderar els seus sentiments. Unida a la caritat, aquesta actitud contribueix a fomentar la comunió, la unió de cors, tal com escriu sant Pere: «Tingueu tots el mateix pensar i el mateix sentir.»^[2]

Aprendre de Crist

Des del principi, els deixebles van experimentar la sensibilitat del Senyor: la seva capacitat de posar-se al lloc dels altres, la seva comprensió delicada del que passava a l'interior del cor humà, la seva finor per percebre el dolor aliè. En arribar al poble de Naïm, sense intercanviar cap paraula amb ningú, es fa càrrec del drama de

la vídua que ha perdut el seu fill únic;^[3] quan sent la súplica de Jaire i el rumor de les ploramorts, sap com consolar-lo a ell i apaivagar-les a elles;^[4] és conscient de les necessitats dels qui el segueixen i es preocupa si no tenen res per menjar;^[5] plora amb el plor de Marta i de Maria davant la tomba de Llätzer^[6] i s'indigna davant la duresa de cor dels seus quan volen que baixi foc del cel per cremar el poble dels samaritans, que no els han rebut.^[7]

Amb la seva vida, Jesús ens ensenya a veure els altres d'una manera diferent, compartint els seus afectes, i acompanyant-los en les il·lusions i els desencants. D'Ell aprenem a interessar-nos per l'estat interior dels qui ens envolten, i amb l'ajuda de la gràcia superem progressivament els defectes que ho impedeixen, com ara la distracció, la impulsivitat o la fredor. No hi ha excusa per desistir d'intentar-ho. «No pensem que valdrà de res la nostra aparent virtut de sants, si no va unida a les virtuts corrents que tenim com a cristians. Això seria adornar-se amb joies esplèndides anant gairebé despullats.»^[8] La proximitat amb el Cor del Senyor ajudarà a modelar el nostre de manera que ens omplim dels sentiments de Crist.

Caritat, afabilitat i empatia

«La caritat de Crist no és només un bon sentiment en relació amb el proïme; no s'atura en el gust per la filantropia. La caritat, infosa per Déu en l'ànima, transforma des de dins la intel·ligència i la voluntat, fonamenta l'amistat de manera sobrenatural i l'alegria d'obrar el bé.»^[9] És bonic descobrir com els apòstols, al caliu de la seva relació amb el Senyor, van apaivagant els seus temperaments, molt variats, que a vegades els havien portat a manifestar-se poc compassius davant d'altres persones. Joan, tan vehement que amb el seu germà Jaume va merèixer el sobrenom de fill del tro, més tard s'omplirà de mansuetud i insistirà en la necessitat d'obrir-se al proïme, d'entregar-se als altres com ho va fer el mateix Crist: «En això hem conegut l'amor, en el qual Ell va donar la seva vida per nosaltres. Per això nosaltres també hem de donar la vida pels nostres germans.»^[10] També sant Pere, que en el passat s'havia mostrat dur davant dels

adversaris de Jesús, es dirigeix al poble al Temple buscant la seva conversió, però amb paraules exemptes de qualsevol rastre d'amargor: «Doncs bé, germans, ja sé que ni vosaltres ni els vostres dirigents no sabíeu què fèieu. (...) Ara, doncs, penediu-vos i convertiu-vos, perquè siguin esborrats els vostres pecats. Així el Senyor farà venir un temps de consolació.»^[11]

Un altre exemple ens l'ofereix sant Pau, que després d'haver estat un flagell per als cristians, es converteix i posa al servei de l'Evangelí el seu geni i el seu *geni*: la seva ment clara i el seu caràcter fort. A Atenes, tot i que el seu esperit bull d'indignació davant la presència de tants ídols, procura empatitzar amb els seus habitants. Quan té ocasió de dirigir-s'hi a l'Areòpag, en lloc de retreure'ls el paganisme i la depravació dels costums, apel·la a la seva fam de Déu: «Atenesos, veig que en tot sou molt religiosos, perquè, recorrent la ciutat i contemplant els vostres llocs sagrats, fins i tot he trobat un altar que porta aquesta inscripció: "Al déu desconegut". Doncs bé, el que vosaltres adoreu sense conèixer és el que jo us anuncio.»^[12] En aquesta actitud que sap comprendre i motivar es descobreixen els trets excel·lents d'una intel·ligència que integra i modula les seves emocions. També es manifesta la genialitat d'una persona que es fa càrrec de la situació dels altres: tria un aspecte de la seva sensibilitat, per més petit que sembli, per sintonitzar amb els oients, captar el seu interès i portar-los cap a la veritat plena.

Camins per estimar la veritat

En intentar ajudar els altres, la caritat i la mansuetud ens guiaran cap a les raons del cor, que solen obrir les portes de l'ànima amb més facilitat que una argumentació freda o distant. L'amor de Déu ens impulsarà a conservar un estil afable, que mostri l'atractiu que és la vida cristiana: «La veritable virtut no és trista ni antipàtica, sinó amablement alegre.»^[13] Sabrem descobrir les coses positives de cada persona, ja que estimar la veritat implica reconèixer les empremtes de Déu en els cors, per més desfigurades que sembla que estiguin.

La caritat fa que, en el tracte amb amics, col·legues de feina, familiars, el cristià es mostri comprensiu amb els que estan

desorientats, de vegades perquè no han tingut l'oportunitat de rebre una bona formació en la fe, o perquè no han vist un exemple encarnat de l'autèntic missatge de l'Evangeli. Així, es manté una disposició d'empatia també quan els altres estan equivocats: «No comprenc la violència: no em sembla apta ni per convèncer ni per vèncer; l'error se supera amb l'oració, amb la gràcia de Déu, amb l'estudi; mai amb la força, sempre amb la caritat.»^[14] Hem de dir la veritat amb una paciència constant —«*veritatem facientes in caritate*»—,^[15] i hem de saber estar al costat de qui potser està confós, però que amb una mica de temps es podrà obrir a l'acció de la gràcia. Aquesta actitud moltes vegades consisteix, tal com assenyala el Papa Francesc, a «aturar el pas i deixar de banda l'ansietat per mirar als ulls i escoltar, o renunciar a les urgències, per acompanyar les persones que s'han quedat al costat del camí. De vegades és com el pare del fill pròdig, que es queda amb les portes obertes perquè, quan torni, pugui entrar sense dificultat.»^[16]

Apostolat i comunió de sentiments

Alguns podrien intentar reduir l'empatia a una simple estratègia, com si fos una d'aquestes tècniques que proposen un producte al consumidor, de manera que aquest tingui la sensació que era justament el que estava buscant. Encara que aquest cas pugui ser vàlid en l'àmbit comercial, les relacions interpersonals segueixen una altra lògica. L'autèntica empatia implica sinceritat i és incompatible amb una conducta impostada que amaga els interessos propis.

Aquesta sinceritat és fonamental quan busquem donar a conèixer el Senyor a les persones amb les quals convivim. Fent propis els sentiments de les persones que Déu ha posat al nostre costat en el camí, tenim la finor de caritat d'alegrar-nos, i també de patir, amb cada un d'ells. «Quan algú és feble, jo també m'hi sento. Si fan caure algú, tot jo m'encenc.»^[17] Quant afecte sincer es descobreix en aquesta afectuosa al·lusió de sant Pau als cristians de Corint! És més fàcil que la veritat s'obri pas a través d'aquesta manera de compartir sentiments, perquè s'estableix un corrent d'afectes —d'afabilitat— que potencia la comunicació. L'ànima es torna, així, més receptiva al

que escolta, especialment si es tracta d'un comentari constructiu que l'ànima a millorar en la seva vida espiritual.

«El primer, en la comunicació amb l'altre, és la capacitat del cor que fa possible la proximitat, sense la qual no existeix una veritable trobada espiritual. L'escolta ens ajuda a trobar el gest i la paraula oportuna que ens desinstal·la de la tranquil·la condició d'espectadors.»^[18] Quan l'escolta és atenta, ens impliquem en la realitat dels altres. Busquem ajudar l'altre a discernir quin és el pas que el Senyor li demana de fer en aquell moment específic. És en el moment en què l'interlocutor percep que la seva situació, les seves opinions i els seus sentiments són respectats —és més, són assumits per qui l'escolta— quan obre els ulls de l'ànima per contemplar la resplendor de la veritat, l'amabilitat de la virtut.

En contrast, la indiferència davant dels altres és una greu malaltia per a l'ànima apostòlica. No es pot ser distant amb les persones que ens envolten: «Les persones a les quals resultes antipàtic deixaran d'opinar així quan s'adonin que “de veritat” els estimes. Depèn de tu.»^[19] La paraula comprensiva, els detalls de servei, la conversa amable, reflecteixen un interès sincer pel bé de les persones amb les quals convivim. Sabrem fer-nos estimar, obrint les portes d'una amistat que comparteix la meravella del tracte amb el Senyor.

Animar a caminar

El Papa Francesc assenyala que «un bon acompanyant no consent els fatalismes o la pusil·lanimitat. Sempre convida a voler curar-se, a carregar la llitera, a abraçar la creu, a deixar-ho tot, a sortir sempre de nou a anunciar l'Evangelí.»^[20] Quan ens fem càrrec de les debilitats dels altres, també sabrem animar a no cedir davant del conformisme, a ampliar els horitzons perquè continuïn aspirant a la meta de la santedat.

En obrar d'aquesta manera, seguirem l'exemple de profunda comprensió i amable exigència que ens ha deixat Nostre Senyor. Quan, durant la tarda del dia de la Resurrecció, camina al costat dels deixebles a Emaús, els pregunta: «De què parleu entre vosaltres tot

caminant?»^[21], i deixa que es desfoguin i que manifestin la desil·lusió que oprimia els seus cors i la dificultat que tenien per creure que Jesús realment havia tornat a la vida, tal com testificaven les santes dones. Només llavors el Senyor pren la paraula i els explica com «calia que el Messies patís tot això abans d'entrar a la seva glòria.»^[22]

Com hauria estat la conversa de Jesús, de quina manera hauria sabut respondre a les inquietuds dels deixebles d'Emaús, que al final li diuen: «Queda't amb nosaltres?»^[23] I això, malgrat que al principi els retreu la seva incapacitat de comprendre el que havien anunciat els Profetes^[24]. Potser va ser el to de veu, la mirada afectuosa, el que va fer que aquests personatges se sabessin acollits però, alhora, convidats a canviar. Amb la gràcia del Senyor, també el nostre tracte reflectirà l'estima per cada persona, el coneixement del seu món interior, que impulsa a caminar en la vida cristiana.

Javier Láinez

---

[1] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 463.

[2] 1 Pe 3, 8.

[3] Lc 7, 11-17.

[4] Cf. Lc 8, 40-56; Mt 9, 18-26.

[5] Cf. Mt 15, 32.

[6] Cf. Jn 11, 35.

[7] Cf. Lc 9, 51-56.

[8] *Camí*, núm. 409.

[9] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 71.

[10] Jn 3, 16.

[11] Ac 3, 17. 19-20.

[12] *Ac* 17, 23.

[13] *Camí*, núm. 657.

[14] Sant Josepmaria, *Converses*, núm. 44.

[15] *Ef* 4, 15 (Vg).

[16] Francesc, Ex. Ap. *Evangelii gaudium*, 24.XI.2013, núm. 46.

[17] *2 Cor* 11, 29.

[18] Francesc, *Evangelii Gaudium*, núm. 171.

[19] Sant Josepmaria, *Solc*, núm. 734.

[20] Francesc, *Evangelii Gaudium*, núm. 171.

[21] *Lc* 24, 17.

[22] *Lc* 24, 26.

[23] *Lc* 24, 29.

[24] Cf. *Lc* 24, 25.

Torna als continguts

8. Créixer. un projecte en família

Com s'assembla a la seva mare! El mateix somriure, aquest moviment de la mà quan parla... fins i tot en la manera de caminar... Moltes vegades sentim o fem comentaris d'aquest tipus. Perquè, efectivament, són molts els aspectes que prenem de la personalitat dels nostres pares i germans, sense gairebé adonar-nos-en. Alguns trets són heretats, com el color dels ulls o el temperament, la manera de ser; tants d'altres, en canvi, s'han forjat amb el tracte, el contacte diari, la formació: la vida.

Les notes de la maduresa personal que hem abordat en els articles d'aquesta sèrie se sembren i germinen precisament en el context familiar. Per això, com n'és d'important tenir cura de la família! És, ha de ser, la terra bona en què s'inicia, es desenvolupa i acaba el nostre camí: «en cada edat de la vida, en cada situació, en cada condició social, som i continuem sent fills».^[1]

L'oració de moltes persones s'aboca avui des de totes les llars del món en els pares sinodals perquè, units al Papa i amb les llums de l'Esperit Sant, interpretin amb profunditat els desafiaments a què s'enfronta la família. Però la responsabilitat sobre la institució familiar, volguda per Déu, ens incumbeix a tots, ja sigui com a pares o com a germans i, alhora, sempre com a fills. Considerarem el nostre paper a la llar en dos temps: primer reflexionarem, en les línies que segueixen, sobre què fa única la família, i sobre l'"ofici" de pares i fills. En una segona part, aprofundirem en la vida familiar i en els detalls que l'omplen de llum i d'alegria.

Donar el millor a la llar és donar-ho tot

Tothom té la seva història, l'empremta que han deixat en la seva vida tantes situacions, alegres o doloroses. També el nostre passat s'emmarca en els plans de Déu, que de vegades són misteriosos per a nosaltres. Hi ha llars en què ha faltat un exemple cristià, encara que tard o d'hora la figura de Crist s'ha deixat entreveure en un amic, un parent o un professor. En moltes altres famílies es barregen l'afecte i l'esforç per educar en la fe, juntament amb els defectes i les limitacions de pares i germans.

Als nostres familiars no els hem escollit nosaltres, però sí que els ha escollit Déu: Ell tenia en compte no només les virtuts, sinó també els defectes, per fer-nos cristians: «En la família —d'això tots en som testimonis— els miracles es fan amb el que hi ha, amb el que som, amb el que tenim a mà... i moltes vegades no és el més ideal, no és el que somiem, ni el que “hauria de ser”».[2]

Tots —avis, pares, fills, nets— estem cridats a donar en cada moment el millor de nosaltres mateixos, amb l'ajuda de Déu, per donar forma cristiana a la família. També els pares creixen amb els fills i, a mesura que passen els anys, els papers a la família poden canviar: el que empenyia abans, ara és portat, el que anava davant deixa lloc als que hi ha darrere. La llar, que formen entre tots, és molt més que el primer recurs per a les necessitats elementals de nutrició, escalfor i roba; és, juntament amb tot això, el lloc on es descobreix la bellesa dels autèntics valors humans; del domini de si i del respecte, tan necessari per a les relacions interpersonals;^[3] de la responsabilitat, de la lleialtat, de l'esperit de servei. Valors, tots ells, que es forgen a foc lent, que requereixen un sentit de pertinença senzill però fort: la consciència de no haver estat simplement llançats al món, sinó *acollits* des del principi en una petita porció de món, no feta de terra sinó d'afecte: una família.

Déu mateix «va triar néixer en una família humana, que ell mateix va formar. La va formar en un poblat perdut de la perifèria de l'Imperi romà (...). I un podria dir: “però aquest Déu que ens ve a salvar, va perdre trenta anys allà, en aquella perifèria de mala fama?” Va

perdre trenta anys! Ell ho va voler. El camí de Jesús estava en aquesta família».[4]

Saber que ens estimen

Centenars de vegades al minut es renova a la terra el que va passar també amb nosaltres, quan vam veure la llum: «joiosa com està perquè en el món ha nascut un nou ésser».[5] Som, sí, un més d'entre els molts que van néixer el mateix dia que nosaltres... I, tanmateix, som irrepetibles i estimats des de l'eternitat: «cadascun de nosaltres és el fruit d'un pensament de Déu. Cadascun de nosaltres és volgut, cadascun és estimat, cadascun és necessari».[6]

Ningú no arriba al món per accident; cadascú val molt, ho val tot. Fins i tot qui potser no ha conegut els seus pares, o va ser acollit en adopció per una família. «Cada ànima és un tresor meravellós; cada home és únic, insubstituïble. Cada un val tota la sang de Crist».[7] Als nostres pares, siguin qui siguin, amb els seus defectes i les seves dificultats, els devem tant! Saben tot el que Déu espera d'ells, i s'esforcen per respondre a aquesta crida suau però exigent: «vaig ser nen encara no nascut i em vau acollir, em vau permetre néixer; vaig ser nen abandonat i vau ser per a mi una família; vaig ser nen orfe i m'heu adoptat i educat com a fill vostre».[8]

Al cap de poques setmanes de vida dels seus fills, les mares ja saben distingir elements del temperament: qualitats del plor, del son, de la gana... Després ve el primer somriure, que és com el naixement de la personalitat, i alhora un dels primers signes perceptibles d'aquesta mimesi tan pronunciada en els nens, a qui se'ls enganxa tot el que veuen. Els pares són per als fills una font de seguretat: és eloqüent aquest gest tan comú del petit que s'abraça a les cames del seu pare o de la seva mare davant l'arribada d'un estrany. Des d'aquesta seguretat, el nen aprèn a moure's i a sortir de si mateix, explora el món i s'obre als altres.

Tot i que no estem determinats totalment per les circumstàncies del nostre naixement i educació, és decisiu per al creixement harmònic de la personalitat que els fills se sentin estimats des del primer

moment en la família, per estimar després els altres. L'afecte i les cures —que inclouen l'exigència i la fortalesa per anar llimant l'egoisme a què tendim tots— els ajuden a percebre el seu propi valor i el dels altres: aquest amor tendre i robust dels pares els dona l'autoestima que els permetrà estimar, sortir de si mateixos.

Els llaços d'amor que neixen en una família cristiana no es trenquen ni tan sols quan acaba la vida. Si algú perd els pares en els primers anys, la fe fa veure el mateix Jesús, santa Maria o a sant Josep, vivint ja a la terra, en tantes ocasions a través d'altres persones de cor gran. Seguint l'empremta d'aquesta Sagrada Família, intentem ser molt humans i molt sobrenaturals^[9] i mantenim l'esperança que un dia passarà el que va escriure santa Teresa: «Em semblava que estava posada al cel, i les primeres persones que hi vaig veure van ser el meu pare i la meva mare».^[10]

La genuïna autorealització

«Mare, t'agradava fer el menjar? Rentar la roba? Netejar la casa? Portar-nos a l'escola?... ». Aquest interrogatori d'una filla a la seva mare, ja gran, recorda a la bona dona aquells moments en què les coses no sortien bé, en el cansament davant les feines de la llar, en els conflictes econòmics i les preocupacions per aquelles febres altes d'hivern que afligien els seus petits...; en algun plat que havia estampat contra la paret en un moment d'impaciència... I respon, lacònica: «agradar-me..., no massa, però sí que us estimava i vibrava veient-vos créixer». Quantes mares i pares es comporten així! A molts se'ls hauria de donar un premi, comenta el Papa, ja que han après «a resoldre una equació que ni tan sols els grans matemàtics saben resoldre: fer que vint-i-quatre hores rendeixin el doble. (...) De 24 hores en fan 48: no sé com ho fan, però es mouen i ho fan!».^[11]

Una família, no perfecta, però harmònica, distingeix bé la identitat de cadascun dels seus membres. L'autoritat la tenen els pares, però sense imposar-la. No tenen com a meta ensinistrar els nens, sinó guiar-los perquè desenvolupin les seves potencialitats, amb la llum i l'exemple del seu afecte. Són responsables de l'ambient de la família

tant el pare com la mare, i per a cadascun l'entrega a l'altre i als fills es converteix en un camí de creixement personal.

La convivència familiar ajuda també a descobrir alguns talents en què potser no s'havia reparat, però que els altres valoren: capacitat de tendresa, fortalesa d'ànim, bon humor, etc. L'amor a la mateixa família fa que, fins i tot enmig de les dificultats, cadascú tregui el millor de si, el costat positiu del mateix caràcter. I quan, pel cansament o la tensió, surti més aviat el pitjor d'un mateix, serà el moment de demanar perdó i començar de nou. «Reconèixer el fet d'haver faltat, i mostrar el desig de restituir el que s'ha tret — respecte, sinceritat, amor— fa dignes del perdó. I així s'atura la infecció (...) Moltes ferides dels afectes, moltes laceracions en les famílies comencen amb la pèrdua d'aquesta preciosa paraula: “Perdona'm”».[12]

La dona podrà descobrir que les seves qualitats com a mare són insubstituïbles. L'afany per ser fidel a Déu en aquesta missió la portarà a crear un ambient acollidor i apte per al creixement personal, per a l'afecte i el respecte, per al sacrifici i el do d'un mateix. «La dona està cridada a dur a la família, a la societat civil, a l'Església, quelcom de característic, que li és propi, i que només ella pot donar: la seva delicada tendresa, la seva generositat incansable, el seu amor a les coses concretes, la seva agudesesa d'enginy, la seva capacitat d'intuïció, la seva pietat pregona i senzilla, la seva tenacitat...».[13]

El pare també es descobreix com a guia davant dels seus fills: els ajuda a créixer, hi juga i deixa que es desenvolupi la manera de ser de cadascun. Un pare cristià sap que la seva família serà sempre el seu principal negoci, en el qual es realitza en totes les seves dimensions. Per això cal que estigui en guàrdia davant dels ritmes de vida massa intensos i estressants, que ennuvolen la vista dels objectius més valuosos, i poden portar precisament per això a desequilibris psíquics i a un ressentiment de les relacions familiars.

Que important és, per això, que els pares siguin propers —la seva absència causa molts problemes— i que fomentin sempre l'orgull de

transmetre als fills la saviesa del cor!^[14] En una llar «lluminosa i alegre»,^[15] el pare viu i ofereix la seva paternitat, la mare viu i ofereix la seva maternitat: qualitats complementàries i irremplaçables, capaces d'omplir el cor. I això, independentment de la quantitat de fills que envii Déu al matrimoni; i, si els fills no arriben, poden exercir una paternitat i una maternitat espiritual amb altres membres de la família i amics.

L'espera i el compromís

«Potser no sempre en som conscients, però és precisament la família la que introdueix la fraternitat al món».^[16] L'estructura bàsica dels pobles, la pau de les nacions, es basa en l'oferiment lliure, per amor, de l'home i la dona; en la seva fidelitat a un sí que marca per sempre les seves vides.

Avui abunda la gana d'aventures. L'oferta és múltiple: propostes molt variades, intenses, breus, apassionants, com una immersió a l'oceà, una incursió al sostre del món o un salt al buit. El compromís definitiu té colors menys cridaners, però desperta sempre admiració, perquè estem fets per estimar per sempre, i en el fons tota la resta ens sembla poc. Un amor que no fos per sempre, un sí amb lletra petita, no seria amor.

En la vida familiar cal suportar tempestes i crisis, però la fidelitat al sí que va fundar la llar pot ser sempre més forta que tot: «l'amor és fort com la mort».^[17] Grans motius fan suportar grans dificultats; i aquí els motius no són només una idea o una institució: són, sobretot, persones. El sí de l'amor arriba tan endins del nostre ésser que no podem negar-lo sense esquarterar-nos.

Per descomptat, tot gran projecte comporta un gran risc, i molts joves avui no s'atreveixen al sí per sempre, per por d'equivocar-se. Però de fet és un error encara més gran quedar-se a les portes de l'amor que crida el nostre cor. Per això, es tracta d'assegurar el cor, de fer-lo créixer: aquest és el sentit cristià del festeig, «un itinerari de vida que ha de madurar com la fruita (...) un camí de maduració en l'amor, fins al moment en què es converteix en matrimoni».^[18] El

millor entrenament per a aquest sí, i el millor *test* de la seva solidesa, és la capacitat d'esperar, que l'Església no es cansa de demanar als nuvis, tot i que de vegades no se n'aconsegueixi entendre els motius: «Qui ho pretén tenir tot i de seguida, després cedeix també en tot —i de seguida— davant de la primera dificultat (...) El festeig enforteix la voluntat de custodiar junts una cosa que mai no ha de ser comprada o venuda, traïda o abandonada, per més atractiva que sigui l'oferta».
[19]

D'uns pares que custodien junts aquest amor, aprenen els fills. Aquestes són les llars que donen els millors ciutadans, disposats a sacrificar-se pel bé comú: treballadors honorats en el que és propi i en el que és aliè, professors entusiastes, polítics coherents, advocats justos, metges abnegats, cuiners que fan del plat una obra d'art... En aquesta ombra creixen noves mares i pares fidels, i molts que s'entreguen a Déu per complet per servir a la família humana comuna, en una vocació en què brillen també la maternitat i la paternitat.

Amb el transcurs del temps l'aventura continua: les parets queden petites, sorgeixen noves llars, nous amors. Reneix l'entusiasme, l'alegria de viure. Existeix per això «un vincle estret entre l'esperança d'un poble i l'harmonia entre les generacions. L'alegria dels fills fa esgarriar el cor dels pares i torna a obrir el futur».[20]

Wenceslao Vial

---

[1] Francesc, *Audiència*, 18-III-2015.

[2] Francec, *Homilia*, 6-VII-2015.

[3] Cf. Joan Pau II, *Familiaris consortio*, 22-XI-1981, núm. 66.

[4] Francesc, *Audiència*, 17-XII-2014.

[5] *Jn* 16, 21.

[6] Benet XVI, *Homilia en el solemne inici del ministeri petrí*, 24-IV-2005.

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 80

[8] Joan Pau II, *Carta a les famílies*, 2-II-94, núm. 22.

[9] Cf. *Forja*, núm. 290.

[10] Santa Teresa, *Llibre de la vida*, cap. 38.

[11] Francesc, *Audiència*, 26-VIII-2015.

[12] Francesc, *Audiència*, 13-V-2015.

[13] *Converses amb monsenyor Escrivà de Balaguer*, núm. 87.

[14] Cf. Francesc, *Audiències*, 28-I-2015 i 4-II-2015.

[15] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 78

[16] Francesc, *Audiència*, 18-II-2015.

[17] *Ct* 9,6.

[18] Francesc, *Audiència*, 27-V-2015.

[19] Francesc, *Audiència*, 27-V-2015.

[20] Francesc, *Audiència*, 11-II-2015.

Traducció de l'oficina de comunicació de l'Opus Dei a Catalunya

[Torna als continguts](#)

9. Els detalls de la llar

Crepita el foc a la xemeneia durant una apassionada conversa sobre una antiga batalla. Un dels interlocutors té llavors una sortida sorprenent: «Crec que hi ha victòries i conteses plàcides i grans sacrificis propis i actes de noble heroisme (fins i tot en moltes de les lleugereses i contradiccions aparents) no menys difícils d'aconseguir, perquè no tenen crònica ni públic terrenals, però que es fan cada dia als racons més apartats, a les petites famílies i als cors d'homes i dones. Qualsevol d'aquests podria reconciliar amb el món l'home més exigent i omplir-lo de fe i d'esperança en ell».[1]

El futur del món no es forja només en les grans decisions internacionals, per crucials que puguin ser; es decideix sobretot en aquesta contesa quotidiana, en l'«amor pacient»[2] que és la tasca discreta d'avis, pares i fills. El projecte de créixer —un créixer, sobretot «cap endins»—,[3] que acompanya cada persona al llarg de la seva vida, és necessàriament un treball d'equip: tots junts, *al pas de Déu* i amb la seva bufada a les espelmes de l'ànima.

Respirar un mateix aire

En una família en què es respira aire cristià, es comparteixen tasques, preocupacions, triomfs i fracassos. Tot és de tots i, alhora, es respecta allò de cadascú: s'ensenya als fills a ser ells mateixos, però sense aïllar-se en els gustos i les preferències. A la llar es valoren les coses que uneixen, que són com l'aire que permet a cadascú respirar a gust, omplir els pulmons i desenvolupar-se.

En aquesta tasca de mantenir l'aire de família tots són importants, fins i tot els més joves. Per això, convé anar donant als fills petites

responsabilitats, d'acord amb la seva edat, que els portin a sortir de si mateixos, a descobrir que la casa funciona perquè tots col·laboren: regar una planta, posar la taula, fer el llit i ordenar l'habitació, tenir cura d'un germà més petit, anar de compres... A poc a poc se'ls fa participar en les decisions: no s'imposen sense més ni més els plans familiars, sinó que se'ls presenten de manera atractiva. Així ningú no queda aïllat i es plasmen maneres de ser obertes, generoses, amb preocupació pel món i les altres persones.

L'afecte porta a sincronitzar les vides, a compartir amb els altres els nous capítols de la mateixa "sèrie". Ajuda molt tenir moments de descans en comú, activitats que uneixen i que permeten gaudir de tantes coses bones. Quan es presenta el dolor, la caritat —afecte sobrenatural— ens mou a compartir el pes: «porteu els uns les càrregues dels altres i així complireu la llei de Crist».[4] Ningú no pot viure com un estrany a casa seva; és imprescindible tenir iniciativa, aixecar la mirada i fer atenció als altres: aficions, plans, amistats, treball, preocupacions... Són coses que requereixen temps, que és precisament el millor que un pare pot donar als fills, i que els fills poden donar als pares.

En una família cristiana hi ha també disciplina, però amable: així els fills aprenen a gust i a poc a poc, amb l'exemple dels grans. La correcció s'acompanya de bones maneres, que reflecteixen l'afecte; a més, s'expliquen els perquès, i s'intenta «no vessar, en els altres, el fel del propi mal humor»[5] En ocasions, fa falta ser especialment clars, però els pares no obliden que les virtuts i els valors arrelen sobretot quan els fills els veuen encarnats en les seves vides. La fortalesa, la templança, el pudor, la modèstia, viscudes en el dia a dia, se'ls presenten llavors com autèntics béns: els resulten connaturals, com l'aire que respiren. Això val especialment per a la formació de l'afectivitat: els pares que exterioritzen el seu afecte mutu en els detalls més senzills de la convivència —tot i que sense manifestacions d'afecte que han de quedar en la intimitat dels esposos— introdueixen fàcilment els fills en el misteri de l'amor veritable entre un home i una dona.

«Si jo hagués de donar un consell als pares, els donaria sobretot aquest: que els vostres fills vegin —de petits ho veuen tot, i ho judiquen: no us feu il·lusions— que intenteu viure d'acord amb la vostra fe, que Déu no és tan sols en els vostres llavis, sinó que és en les vostres obres; que us esforceu a ser sincers i lleials, que us estimeu vosaltres i que els estimeu de debò».[6]

Gràcies, si us plau, perdó

En una llar «lluminosa i alegre»[7] hi ha un tracte senzill i confiat. I alhora, la proximitat no dona lloc a la indelicadesa ni a la insolència. Tots tenim defectes, podem fallar i ferir; però tenim la capacitat de passar per alt incompressions o malentesos, sense allotjar rancor. A qualsevol nivell, de pares a fills, de fills a pares o entre germans, cal fixar-se en el que és positiu, el que uneix. Com en qualsevol convivència, de vegades sorgiran discussions o baralles, però val la pena acabar el dia reconciliats: és el moment de portar a la pràctica l'ensenyament de Crist de no posar límits al perdó.[8] A més, demanar perdó madura l'ànima pròpia i la del que rep o presencia una excusa sincera. «Escolteu bé: heu discutit dona i marit? Els fills amb els pares? Heu discutit molt? No està bé, però aquest no és l'autèntic problema. El problema és que aquest sentiment encara sigui present l'endemà. Per això, si heu discutit, no heu d'acabar mai el dia sense fer les paus a la família».[9]

Qui estima de veritat, sap comprendre i disculpar; és més: ho necessita. I des de la família, exporta al món aquest ambient. Per transformar la selva, comencem pel nostre jardí, per l'«ecologia de la vida de cada dia», que es manifesta «a la nostra habitació, a casa nostra, al nostre lloc de treball, al nostre barri».[10] La família és «el lloc de la formació integral, on es desenvolupen els diferents aspectes, íntimament relacionats entre sí, de la maduració personal. En la família s'aprèn a *demanar permís* sense sotmetre ningú, a *dir gràcies* com a expressió d'una sentida valoració de les coses que rebem, a dominar la voracitat o l'agressivitat, i a *demanar perdó* quan fem algun mal».[11]

Aquesta actitud ens ajuda a relativitzar els problemes que es poden produir en la convivència i a descartar la idea que en altres circumstàncies tot seria més senzill. Acostuma a ser més fàcil jutjar positivament a qui no conviu amb nosaltres. Fins i tot algú amb una psicologia equilibrada tendeix a idealitzar la part bona d'amics i coneguts, i a posar, en canvi, en primer pla els defectes i errors dels familiars més propers. Tanmateix, com n'és de necessari conèixer i remeiar aquests prejudicis! Ni el somriure i l'amabilitat de qui veiem molt de tant en tant no és sempre així; ni aquell comentari esquerp d'un germà o germana, després d'un mal dia o una mala nit, no reflecteix tota la seva forma de ser, o indica l'opinió que té de nosaltres. A més, és bo saber que quan hi ha més confiança amb algú és lògic que baixem una mica la guàrdia i sorgeixin més fàcilment alleujaments, en una direcció o en una altra; part de l'afecte consisteix llavors a comprendre;^[12] a ser, si cal, qui eixuga llàgrimes.

Les etapes del desenvolupament, amb les crisis respectives, són reptes que requereixen paciència, perquè la maduració gairebé mai no es produeix de cop. En especial l'adolescència, més o menys prolongada, afecta l'ambient de la llar i de vegades porta discòrdies i més nerviosisme en grans i petits. Però passa el temps i, si s'ha afrontat bé la crisi, la família en surt enfortida: les aigües no només tornen al seu curs, sinó que es fan més fortes i saludables.

És normal que, quan arriben a l'adolescència, els fills necessitin espais de llibertat, formar el seu propi nucli d'amistats, aprendre a volar sols. Els pares continuaran sent el punt de mira, tot i que la vivacitat juvenil no ho vulgui acceptar. Per això, és important que no apareguin només com l'"autoritat", sinó que fomentin també un tracte amigable i ple de confiança. Els pares animen a prendre decisions i mostren els obstacles; assenyalen tant les roques que poden trobar en *navegar* com el far al qual val la pena dirigir-se. I això es transmet més amb l'exemple que amb moltes paraules o regles, malgrat que lògicament algunes són necessàries.

En tot cas, cal confiar en els fills, perquè només en un clima de confiança creix la llibertat. És fins i tot preferible, deia sant

Josepmaria, que els pares «algun cop es deixin enganyar: la confiança que es posa en els fills fa que ells mateixos s'avergonyeixin d'haver-ne abusat, i que es corregeixin; en canvi, si no tenen llibertat, si veuen que no se'ls té confiança, se sentiran moguts a enganyar-nos sempre».[13]

Una família que resa unida es manté unida

En la família també s'aprèn a tractar amb Déu: s'aprèn a resar. Com apreciava sant Josepmaria les oracions que li va ensenyar la seva mare! «Sense les mares, no només no hi hauria nous fidels, sinó que la fe perdria bona part de la seva escalfor senzilla i profunda».[14] El més habitual és que els pares ensenyin els fills a llegir aquesta partitura. No poques vegades, tanmateix, es produeix un intercanvi de papers, i la Providència se serveix dels fills perquè el pare o la mare descobreixin l'esplèndida melodia de la fe.

En tantes ocasions, serà possible i útil resar tots junts, recordant que «la família que resa unida es manté unida».[15] La pietat transparent i sincera il·lumina cap endins i cap enfora de la casa, i es va enllaçant serenament amb la resta d'ocupacions diàries. És igual que de vegades hi hagi distraccions: els fills que van d'un costat a un altre, les múltiples tasques de la llar... Quan hi posem el que està de part nostra, aquestes distraccions no generen dissonàncies, sinó que ressonen també al cel.

D'uns pares fidels sorgeixen nous pares fidels, i també molts que, acceptant la invitació de Déu, segueixen un camí vocacional en el celibat. Ni l'amor a una altra persona ni l'amor a Déu no competeixen amb l'afecte a la nostra família, sinó que l'augmenten. Sempre, en cada moment de la vida, corre per les nostres venes la mateixa sang: estem units, malgrat que puguin existir distàncies, compromisos i múltiples obligacions. Un signe de maduresa és precisament la capacitat, que s'aprèn amb el temps, per compaginar els deures que provenen de la mateixa llar que formem amb el cultiu de l'afecte filial i fraternal cap a la família d'origen. Comptem amb la seva oració per a la nostra missió en la vida, i nosaltres els donem suport amb la nostra. No es tracta d'un simple premi de consolació: «un germà

ajudat pel seu germà és plaça forta i alta, forta com a muralla real».
[16]

De la llar a la perifèria

Els grans fronts de la família no s'esgoten en la família. De la mateixa manera que seria impossible madurar centrant-se en un mateix, la vida familiar creix obrint-se a l'exterior. Una llar cristiana té, sí, unes portes que protegeixen la intimitat, que donen l'ambient adequat per al creixement, però que no asfixien ni tapen els ulls.

Per això, la solidaritat forma una part important de la missió de les famílies cristianes: se surt així, amb creativitat, a la trobada dels més necessitats, es busca el desenvolupament de la cultura i l'educació per a tothom, la cura de la terra com la casa comuna... Les carències són molt variades i moltes vegades no coincideixen amb les prioritats que algunes ideologies o grups minoritaris llancen a l'agenda del món. Quins grans exemples hem vist de llars que surten a la trobada d'immigrants sense sostre; de famílies nombroses que reben un fill nou; de pares que se sacrifiquen pels seus fills i pels dels altres, superant les dificultats amb heroisme; de matrimonis sense fills que dediquen la seva vida a ajudar altres famílies.

I el millor és que “tot queda a casa”: els primers a guanyar amb aquestes iniciatives són els de la mateixa llar. I de casa al món: la família, escola d'amor gratuït i sincer, és «l'antídot més fort davant de la difusió de l'individualisme egoista».[17] Qui ha crescut amb «el “sa perjudici psicològic” de pensar habitualment en els altres»[18] gaudeix escoltant, comprenent, convivint, resolent necessitats concretes dels seus germans els homes.

Les famílies no estan soles

El panorama de les famílies, el seu paper a l'Església i al món, és apassionant. Alhora, no s'escapen a ningú les dificultats per les quals travessen. Però les famílies no estan soles: molta gent bona dedica temps i energia a ajudar els pares en la seva tasca de formació. Escoles, clubs juvenils i tantes altres iniciatives són un suport de vegades decisiu per a la cura dels joves, dels ancians. El suport a les

tasques de la llar, no exclusives de les mares, és una altra columna de les llars cristianes: per això, als que aboquen la seva vida a transmetre la seva ciència i experiència en aquest camp, els deia sant Josepmaria que tenen «més eficàcia educadora que molts catedràtics d'universitat».[19]

Què podem dir, finalment, quan malgrat els esforços queda la impressió que es podria haver fet alguna cosa més? Quants pares que intenten educar els fills tant bé com poden, tant com n'han sabut, els veuen després amb problemes materials i espirituals, mancats de fe o amb vides desarreglades. A més de continuar aprofundint per prevenir i millorar, si arriba aquesta situació, és l'hora d'imitar el pare de la paràbola, que sense forçar la llibertat del fill, surt a trobar-lo, disponible per ajudar-lo tan bon punt faci un senyal de voler-se corregir.[20] És el moment d'acudir més al cel, dient potser: Déu meu, ara et toca a tu. «Els pares han de ser pacients. Moltes vegades no podem fer res més que esperar; resar i esperar amb paciència, dolçor, magnanimitat i misericòrdia».[21]

Wenceslao Vial

---

[1] Dickens, Charles *La batalla de la vida*, a *Obras Completas*, Aguilar, Madrid 1948, vol. I, p. 1135.

[2] Francesc, *Homília*, 27-X-2013.

[3] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 294.

[4] *Gal* 6, 2.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 174

[6] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 28

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 78

[8] Cf. *Mt* 18, 21-22.

[9] Francesc, *Audiència*, 13-V-2015.

- [10] Francesc, *Laudato si'*, núm. 147; cf. *Audiencia general*, 13-V-15.
- [11] Francesc, *Laudato si'*, núm. 213.
- [12] Cf. *Camí*, núm. 463.
- [13] *Converses amb Monsenyor Escrivà de Balaguer*, núm. 100.
- [14] Francesc, *Audiencia*, 7-I-2015.
- [15] Sant Joan Pau II, carta apostòlica *Rosarium Virginis Mariae*, n. 41.
- [16] *Prv* 18,19.
- [17] Francesc, *Audiencia*, 7-I-2015.
- [18] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 861.
- [19] *Converses amb Monsenyor Escrivà de Balaguer*, núm. 88.
- [20] Cf. *Lc* 15,20.
- [21] Francesc, *Audiencia*, 4-II-2015.

[Torna als continguts](#)

10. Els altres i jo som versos del mateix poema

«Va veure Déu que era bo» [1]. Sobre el fons d'aquesta tornada, que envolta tot el primer relat de la creació del món, se'ns presenta en contrast «el pensament de Déu, gairebé el sentiment de Déu (...) que observa a Adam sol al jardí: és lliure, és senyor... però està sol. I Déu veu que això "no és bo"» [2]: la solitud de l'home és com una peça que no encaixa en el disseny de la creació. Quan finalment el Senyor li presenta Eva, que és os dels seus ossos i carn de la seva carn [3], Adam s'allibera d'una estranya malenconia que ell mateix no aconseguia explicar-se. Ara sí que pot dir amb Déu que "tot és bo": refermat sobre la seva vocació a la trobada amb els altres com ell, el món deixa de resultar-li un lloc inhòspit.

Viure amb els altres millora la nostra personalitat, però ens quedariem molt curts si ens limitéssim a aquesta constatació. Necessitem els altres, i ells ens necessiten: mai estan de més; són la terra a la qual sempre pertanyem, i des de la qual Déu ens crida a rebre i a acollir tots perquè tenim una història, una família, un veïnat, una cultura, cadascun de nosaltres és llar –lloc d'acollida– i pot crear llar allà on va. Perquè tenim casa, podem veure el món com casa: com la nostra pròpia casa i, ahora, com «la gran casa comuna» [4]. L'afecte cap a les nostres arrels, el conreu serà de la nostra manera de ser... tot això ens permet estimar i ser estimats, acollir i ser acollits.

Amb els altres i per als altres

Una de les experiències basilars de la nostra vida és que han comptat amb nosaltres: algú ens ha cuidat, ens ha tirat endavant. Cadascun és un ésser "rebut". Ningú creix sol; i ningú, en realitat, està sol, encara que algunes vides de fet es desenvolupin així. La desestructuració familiar i, com a conseqüència, l'abandó en què viuen molts nens, no fan d'aquest principi antropològic fonamental una idea bonica però inútil. No manquen persones que han crescut en entorns hostils i han quedat danyades per la manca d'amor, que també, per això, són sensibles a l'afecte i poden convertir-se en terra d'acollida per als altres. Qui ha patit molt pot estimar molt.

«Cap persona no és un vers solt, sinó que tots formem part d'un mateix poema diví, que Déu escriu amb el concurs de la nostra llibertat» [5]. Els altres no estan simplement allà fora, com una pedra a la vora del camí: ens pertanyen i els pertanyem, més íntimament del que podem pensar. L'entendrem plenament en el cel, encara que en la terra s'aconsegueix entreveure, si es viu a prop de Déu i dels que ens envolten. Aquest mutu pertànyer té dues implicacions de gran abast: els altres es recolzen en mi, i jo puc i he de recolzar-me en ells.

Voler i deixar-se estimar: el camí sempre obert de la maduresa passa per incorporar a la pròpia vida aquests dos aspectes del nostre «ser amb els altres i per als altres» [6].

L'adolescència és el primer moment en què aquest desafiament surt a flotació de manera clara. Mentrestant els pares han donat forma al cor de qui ara comença a caminar per compte propi. Encara que gairebé tot té solució, aquesta feina prèvia dels pares defineix en bona mesura la nostra mirada cap al món, i el que l'enlluerna.

L'adolescent tendeix fàcilment a escollir models diferents dels dels seus pares, perquè comença a notar la necessitat de afirmar-se. Nodreix sentiments ambivalents: al costat de la percepció de la pròpia dependència, percep una set d'emancipació, i, per això, l'amor als pares va a l'una d'un cert rebuig cap a la seva pròpia llar; és un principiant, però vol convèncer-se que té seguretat; busca distingir-se, però alhora vol pertànyer a un grup. Es tracta d'un moment difícil

per a l'interessat i per als seus pares; però, més enllà de les manifestacions una mica extravagants d'aquest afany per singularitzar-se, el veritable fons del que succeeix a l'adolescent és que s'està ampliant el sentit de si mateix.

Si és característic de la infància referir tot al propi jo, amb l'arribada progressiva de la maduresa el jo s'estén, s'obre als altres: es comença a percebre l'afany –i la responsabilitat– de fer aportacions personals; es descobreix que els altres tenen els seus interessos i il·lusions. "Els altres existeixen": precisament un signe clar d'immaduresa consisteix en la incapacitat d'enfrontar-se a aquesta nova exigència de la vida. La superprotecció per part dels pares –un afecte mal entès, un excessiu zel per estalviar dificultats i incomoditats– pot generar aquest tret de personalitat. Més endavant es descobreix aquest rastre, per exemple, en pares o mares que viuen per al seu treball, les seves aficions, les seves amistats, la seva forma física, i que es desenten de l'educació dels seus fills; propietaris que no només es despreocupen de la seva comunitat de veïns sinó que fan impossible la deliberació pacífica dels assumptes; persones que acumulen greuges per convèncer-se que els conflictes es deuen als altres.

Els dons són per servir

Ens devem als altres. Aquesta és una convicció que, depurada de servilisme o d'ingenuïtat, denota maduresa. Vol dir que en cert sentit "el meu temps no és meu", perquè els altres em necessiten. El descans, la diversió, la formació cultural i professional, adquireixen llavors una perspectiva més àmplia: es desdibuixen les fronteres entre el meu i el dels altres, sense que això suposi evasió de la pròpia responsabilitat, ni invasió de la llibertat aliena. Es tracta d'un plantejament connatural per a un cristià: **«Si el Senyor t'ha donat una bona qualitat —o una habilitat—, no és solament perquè hi frueixis, o per envanir-te'n, sinó per desplegar-la amb caritat en servei del proïsme»** [7].

L'egoisme ens posa fora de la realitat: ens fa oblidar que tot en la nostra vida és do. «Tens alguna cosa que no hagi rebut? I, si ho has

rebut, a què tant orgull, com si ningú t'ho hagués donat?» [8] Si tot el que tenim és do, amb més raó ho són els altres. I, no obstant això, de vegades vivim com si no existissin, o els sotmetem de maneres subtils al nostre criteri o als nostres interessos: més que rebre'ls, ens apropiem llavors d'ells.

«Cada persona tendeix a preparar-se una espècie d'estoig molt còmode, on es tanca ell, i que els altres s'espavilin» [9]. Aquesta tendència a fer girar el món al voltant del nostre jo és un principi d'immaduresa al qual sempre hem d'anar guanyant terreny, serenament. Concebem llavors el projecte de la nostra vida no com una obra individual sinó com una aportació a la felicitat de tots. Descubrim i redescobrim, així, que la veritable realització no és mai simple "autorealització". «Un no viu millor si s'escapa dels altres, si s'amaga, si es nega a compartir, si es resisteix a donar, si es tanca en la comoditat. Això no és més que un lent suïcidi (...). Jo sóc una missió en aquesta terra, i per això estic en aquest món. Cal reconèixer-se a si mateix com marcat a foc per aquesta missió d'il·luminar, beneir, vivificar, aixecar, curar, alliberar» [10].

És un fet que, en qualsevol grup humà, cadascú s'implica fins on vol, perquè hi ha moltes coses del dia a dia que no es poden pactar ni preveure per endavant. Les famílies i les societats surten endavant gràcies a aquests esforços gratuïts. Desvetllaments de persones que, de vegades envoltades per l'apatia dels que prefereixen no complicar-se la vida, entenen que altres han dedicat temps a veure'ls créixer en el cos i en l'ànima, i saben que estan cridades a aquesta mateixa lògica, l'única que veritablement allibera: pares i mares de família, fills que tenen cura dels seus pares, estudiants que ajuden els seus companys amb dificultats, treballadors que s'enfronten a problemes dels que ningú vol ocupar-se. **«Quan hakis enllestit la teva feina, fes la del teu germà, ajudant-lo, per Crist, amb tanta delicadesa i naturalitat que ni l'afavorit s'adoni que estàs fent més del que en justícia has de fer. —Això sí que és fina virtut de fill de Déu!»** [11].

Evidentment, aquesta manera de veure la vida no es confon amb el servilisme de qui es prodiga en fer tot tipus de tasques, sense ajudar els altres a exigir-se, ni amb la ingenuïtat de qui permet que s'aprofitin de les seves bones intencions. Servir no vol dir sempre fer coses: implica sobretot ajudar els altres a créixer, i això porta també a deixar espai a la responsabilitat que tenen.

Proximitat

La vida moderna tendeix a preveure solucions tècniques per a gairebé tots els problemes, ocultant a vegades l'escalf humà de l'ajuda mútua. No obstant això, davant de situacions que sacsegen la nostra seguretat, com ara un desastre natural o un accident, es manifesta espontàniament una solidaritat, un sentit de comunitat que jeia sota les exigències de l'enrenou quotidià... Sorgeixen de nou les coses que uneixen, es desperten com d'un encanteri: es torna a l'essencial. Això mateix succeeix a menor escala, amb entrebancs personals com la mort o la malaltia d'una persona estimada... o amb episodis del tracte diari que, per les nostres pròpies circumstàncies, poden adquirir un relleu important: per exemple quan una persona ens ha fet notar, fins i tot subtilment, l'«amargor de la indiferència» [12], fred que glaça l'ànima; o, al contrari, quan hem percebut l'escalf d'un interès sincer per nosaltres... Es desperta llavors l'ànima cap el veritablement important: acollir.

«Era pelegrí i em vau acollir» [13]. Tots som en certa manera pelegrins, i esperem ser acollits: que ens reconfortin, ens escoltin, ens mirin a la cara. Maduresa significa adquirir aquesta sensibilitat cap als altres, i també, de vegades, passar per sobre de la manca de la sensibilitat d'un altre, encara que puguem patir amb això. De vegades convindrà aconsellar al que erra, fent-li veure el seu poc tacte; altres vegades, la millor pedagogia serà el contagi: la delicadesa, tard o d'hora, desperta la sensibilitat del més tosc.

Aquesta sensibilitat porta també a les persones a tenir iniciatives que es plasmen en el seu entorn més immediat, ocupant-se per exemple de «un lloc comú (un edifici, una font, un monument abandonat, un paisatge, una plaça), per protegir, sanejar, millorar o embellir una

cosa que és de tots. Al seu voltant es desenvolupen o es recuperen vincles i sorgeix un nou teixit social local. Així una comunitat s'allibera de la indiferència consumista (...). D'aquesta manera es té cura del món i la qualitat de vida dels més pobres, amb un sentit solidari que és al mateix temps consciència d'habitar una casa comuna que Déu ens ha prestat» [14].

La maduresa que implica aquesta proximitat als altres és diferent de la facilitat per a la relació que és pròpia de les persones loquaces o extravertides. Es tracta sobretot de saber estar: observar, escoltar, acollir, aprendre de tots. Especialment en una època en què les tecnologies de comunicació permeten relacionar-se amb molta gent, es fa necessari redescobrir la força de l'estar genuí, de la presència personal. Un *smartphone* pot permetre contactar de seguida a qualsevol, però no per això ens fa més propers. En l'àmbit virtual, un dispositiu que són els seus "veïns", els seus "amics", i paradoxalment això pot fer perdre de vista a qui la vida posa al nostre costat. Encara que s'ha tornat una cosa habitual, no deixa de ser desoladora l'estampa d'un grup de persones juntes que, en lloc de parlar entre si, gestionen els seus respectius missatges i perfils: la comunicació virtual absorbeix llavors a la comunicació real; gairebé sense adonar-nos, podem viure pendents de veure si algú s'ha recordat de nosaltres, en lloc de pensar: el que està al meu costat em necessita! I el millor que puc donar-li és la meva proximitat. Precisament aquesta opció per la presència personal, en la qual ens exposem al contacte directe, a la realitat sense filtres, ens fa créixer en humanitat; ens desperta un cop més a allò que veritablement és important. Pensar en els altres, pregar per ells, ens porta a viure per a ells. «Només així es viu la vida de Jesucrist i nosaltres esdevenim una mateixa cosa amb Ell» [15].

Carles Ayxelá

---

[1] Cfr. *Gen* 1, 10.12.18.21.25. El verset 31 postil·la: «Déu veié tot el que havia fet, i era molt bo»

[2] Papa Francesc, Audiència, 22-IV-2015. Cfr. *Gen* 2, 18

[3] Cfr. *Gen* 2, 23.

[4] Papa Francesc, enc. *Laudato si'*, 24-V-2015, n. 13.

[5] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 111.

[6] Papa Francesc, Ex. Ap. *Evangelii gaudium*, 24-IX-2013, n. 273.

[7] Sant Josepmaria, *Solc*, n. 422.

[8] 1 *Cor* 4, 7.

[9] Sant Josepmaria, notes d'una reunió familiar, 21-X-1973 (AGP, biblioteca, PO1, 1974, pàg. 319).

[10] Papa Francesc, *Evangelii gaudium*, n. 272-273.

[11] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 440.

[12] Sant Josepmaria, *Carta* 11-III-1940, n. 7.

[13] *Mt* 25, 35.

[14] Papa Francesc, *Laudato si'*, n. 232.

[15] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, XIV estació

Traducció de l'oficina de comunicació de l'Opus Dei a Catalunya

[Torna als continguts](#)

11. El fruit madur de la identitat

Qui és vostè?... En una entrevista de feina, a la duana d'un aeroport, navegant per Internet i en moltes altres circumstàncies se'ns demanen dades personals. Som capaços de donar: nom, data de naixement, ocupació, ciutadania..., altura, pes i color dels ulls... Fins i tot podem assenyalar algunes característiques de la nostra manera de ser: soc bon o mal esportista, amb tendència a engreixar-me, àgil o matusser, optimista o pessimista, tímid o expansiu i xerraire. Però, no és cert que, amb tot, encara queda per dir realment *qui soc jo?*

A l'inici d'aquestes pàgines sobre la formació de la personalitat vam veure que un cristià madur té un projecte elevat, clar i harmònic de la vida, il·luminat per la seva vocació de fill de Déu. Conèixer aquest projecte i fer-lo propi és el que ens permet definir-nos millor. Els capítols successius ens han permès comprendre el procés de creixement i els signes de la maduresa que inclou l'acció de l'Esperit Sant en les nostres ànimes. A l'inici d'aquest procés, durant el seu transcurs i al final, la nostra identitat sempre s'està formant: ja de nens sabem qui som, i coneixem part del pla, tot i que alhora està tot per fer... A poc a poc aquest projecte es va desplegant, prenem més consciència del nostre valor i missió al món; donem nom a les limitacions i habilitats; descobrim les coses bones i les dolentes que hi ha en els altres. Al principi, els nostres pares decideixen per nosaltres el nom, l'alimentació, la iniciació en la fe, l'escola... En l'adolescència es reforça el que ens distingeix, i en les etapes successives s'estenen les ales d'un vol autònom, tot i que no en solitari. Al final de la nostra existència terrenal, la vida que ha estat plena de sentit es tanca amb una identitat plena, com el fermall

d'una joia. Culmina així aquest esbós de la nostra història que intentem escriure sobre la terra, amb la mà de Déu que guia els nostres traços, i s'obre davant de nosaltres la veritable història: retrobarem, «cent vegades més»,^[1] tot el que hem volgut i tots aquells a qui hem estimat.

Apuntar al centre de la diana

Com un arquer que llança la fletxa, si volem fer blanc hem d'apuntar alt i cap endavant. Hem de tenir a la vista els ideals, i adreçar-nos-hi. Una persona madura intentarà recordar-los abans d'emprendre cada tasca o de decidir. D'aquesta manera, no confondrà els mitjans amb la meta. Perquè sap qui és i on va, no s'enganyarà amb les aparences de felicitat dels plaers fàcils ni amb la il·lusió d'autonomia de qui no accepta més criteris que el propi. Per “apuntar” bé tindrà l'experiència d'algú que li indiqui quant ha de tensar la corda, com ha de sostenir l'arc, com s'ha de concentrar en el que és important. Des de fora, algú ens podrà dir on estan arribant els nostres tirs i corregir-nos amb veu amable i segura: més amunt, més a la dreta, més a l'esquerra..., vigila amb el vent... És el que intenten fer els pares, els bons educadors i amics, un sacerdot o qui ens aconsella en la nostra vida cristiana.

La docilitat amb què acollim tant els suggeriments de qui ens estima com les mocions de Déu en l'ànima és clau per arribar a la destinació que volem. Per fer blanc hem d'apuntar al centre de la diana, però ens podem distreure i mirar cap a qualsevol lloc, desentenent-nos dels senyals i les advertències. No n'hi ha prou, doncs, amb conèixer el projecte: cal esforçar-se per buscar-lo en cada moment, perseverar i demanar ajuda.

Tantes vegades no aconseguim canviar el que ens passa ni modificar la nostra manera de ser. L'actitud davant d'aquestes limitacions, tanmateix, pot ser molt variada, i d'ella dependrà en bona mesura l'alegria que tinguem i puguem donar als altres. L'estil de les nostres reaccions i les maneres d'actuar i de procedir marquen la nostra personalitat. Cada pensament i desig, les paraules, els gestos, la mirada i el somriure s'omplen de l'aire que respirem. I aquest “aire”

ens impulsa a començar el dia i qualsevol activitat tenint en compte el final. *In omnibus respice finem*, diu un antic lema heràldic: en totes les coses, tingues la mirada fixa en el fi. A la feina, al descans, desperts o adormits, som sempre els mateixos, amb una identitat única que no es destrueix, i que no tindria sentit ocultar: la por de mostrar-nos com som seria símptoma precisament d'una identitat vacil·lant. El cristià veu Déu com un pare, i no es preocupa tant pel que espera de la vida com pel que Déu i la vida esperen d'ell.

Si ens preguntem amb freqüència què vol Déu de nosaltres i procurem complaure'l, ens fem més homes o dones; guanyem en coherència: no només sabem qui som, sinó també com actuar en qualsevol circumstància; la nostra identitat madura en les ocupacions, i creix amb les nostres característiques personals. Som feliços de ser nosaltres i feliços de fer el que fem. La relació amb Déu queda marcada per la filiació i la confiança, encara que hi hagi coses que no entenguem, o fragilitats personals. El nostre "carnet d'identitat cristià" coincideix amb el de Jesús i porta també la seva creu per distintiu.^[2] Si coneixem Crist, ens coneixem millor a nosaltres mateixos. Si mirem Crist, amb la seva ajuda poderosa, farem blanc.

La pauta segura del Parenostre

Jesús és el nostre model, amb la seva vida i els seus ensenyaments. D'ell rebem el nom de cristians i la nostra oració pròpia, el Parenostre,^[3] que és una pauta excel·lent per modelar la nostra vida i el nostre caràcter. El Parenostre ens indica què hem de demanar i l'ordre en què ho hem de fer, i satisfà les aspiracions de la nostra afectivitat. Les nostres vivències, les lectures i les imatges que capta la nostra retina ens impulsen o ens frenen; són molts els factors que ens fan avançar o ens desvien del camí. L'oració ens guia enmig d'aquesta complexitat, a l'hora d'escriure cada dia una nova pàgina de la vida.

Hem resat moltes vegades el Parenostre, però sempre ens hi podem tornar a enlluernar: reconeixem que tenim un *Pare nostre que està en el cel*, no fora o lluny, sinó també molt a prop nostre.^[4] I no diem

meu sinó *nostre*, ja que ser humans significa estar en relació amb els altres. Li demanem que el seu *nom* sigui *santificat*: Ell, que no necessita res, vol ser conegut, adorat, desitjat i glorificat, perquè només així se sadolla la gana de la humanitat.[5] Continuem demanant *vingui a nosaltres el teu regne*: el projecte personal s'il·lumina amb aquesta aspiració que es fa realitat en Crist, en la seva gràcia que actua en nosaltres, i ens condueix a la glòria eterna. «La identitat cristiana, que és aquesta abraçada baptismal que ens va donar de petits el Pare, ens fa anhelar, com a fills pròdigs —i predilectes en Maria—, l'altre abraçada, el del Pare misericordiós que ens espera en la glòria».[6] *Faci's la teva voluntat a la terra com en el cel*: fes que creixem cap a tu, fonament i meta de la nostra identitat. L'èxit o el fracàs, les alegries o les penes es veuen llavors des d'aquesta perspectiva.

Ens reconeixem com a criatures necessitades de béns materials, del *pa nostre de cada dia*. A més, en un pla superior, aquest pa es refereix a l'Eucaristia, Jesús mateix que ens convida a rebre'l. A la missa, acabada la pregària eucarística, el sacerdot s'adreça als fidels dient: *ens atrevim a dir...* i llavors resa amb els altres l'oració que el Senyor ens va ensenyar. *De cada dia*: avui i ara és el moment per decidir-se per Ell, per afinar en la vida i tocar la música de Déu, per perdonar i no guardar ressentiments. Com no ens hem de sentir interpel·lats per les paraules que van sortir de la seva boca: *perdona les nostres ofenses com també nosaltres perdonem els que ens ofenen?* En un país amb pocs creients, durant unes classes de l'idioma local per a estrangers, la professora va preguntar a un alumne cristià: “què fa Déu?” mentre assenyalava al diccionari la paraula “castiga”. Aquell estudiant es va trobar en un conflicte, perquè tot i que l'afirmació de la professora li semblava injusta, no tenia prou fluïdesa per donar moltes explicacions. Amb tot, i per a sorpresa dels presents a l'aula, va aconseguir trobar la paraula: “Déu perdona”. Nosaltres demanem a Déu que ens faci partícips d'aquesta qualitat tan seva, amb la qual ens hi assemblem.

Acabem dient *no ens deixis caure en la temptació i deslliura'ns del mal*. Volem que Déu ens ompli del seu amor, de la seva misericòrdia,

que no consisteix només a perdonar-nos, sinó a mostrar-nos els perills del camí. Déu ens assenyala, amb la seva Església, quines coses hem d'evitar. Les benaurances del sermó de la muntanya desgranen un programa exigent, però de vida bona i serena. En canvi, el pecat no només ofèn Déu, sinó que ens danya i ens treu la pau, perquè ens divideix el cor, i «ningú no pot servir dos senyors». [7] Per això, és un motiu d'agraïment que ens aconsellin on hem de posar el peu per escalar segurs, on hem d'assentar les nostres esperances per veure-les satisfetes. Amb l'oració, la nostra identitat fa arrels profundes; descobrim que la nostra vida és un diàleg continu amb Déu. I «si tenim Déu amb nosaltres, qui tindrem en contra?».[8]

Jugar-s'ho tot a una sola carta

S'eleva la mirada i pugem els nostres passos fins al cel. Sabem que «el Senyor ens ha demanat tot l'amor, tota la vida, tot el cor, tota la intel·ligència; i cal respondre sabent com jugar-s'ho tot a una sola carta, la carta de l'amor de Déu. Senyor, jo t'estimo perquè em dona la gana estimar-te».[9] La identitat cristiana es forja en la correspondència amb el que Déu ens dona i ens demana, en el seguiment de la mateixa vocació. Cadascuna de les nostres accions, les relacions interpersonals d'amistat o de feina, han de portar aquest segell: la identitat necessita la coherència amb la crida que el Senyor ens ha dirigit.

La maduresa és una tasca que no acaba mai, i per això formar-se és aprendre a viure com el que un realment és. Qui vol guanyar en un joc o en una aposta té en compte molts factors i no acostuma a arriscar-se massa. En el caminar cristià, en canvi, ens abandonem en Déu. La vida sencera adquireix significat amb aquest objectiu: l'amor a Déu, impossible sense un amor efectiu als altres, unifica la manera de ser. Quan descobrim una missió clara, que ens omple, agraim a qui ens l'ha fet veure, i posem en ell la nostra confiança. La identitat ben arrelada porta a jugar-s'ho tot d'una vegada i per sempre. Aquesta és «l'arriscada seguretat del cristià».[10]

La meta de la nostra vocació cristiana és la identificació amb Crist. Si som coherents, naturals i senzills, li reconeixem, ja que ell lloa aquells en qui «no hi ha engany».[11] Per contrast, «tot el que és embolicat, el que és complicat, les voltes i revoltes entorn d'un mateix, construeixen un mur que impedeix amb freqüència sentir la veu del Senyor».[12] Desenvolupar la identitat és destruir aquests murs, que es presenten com a falses seguretats; treure les barreres que ens allunyen dels altres i de Déu. En Jesús s'uneixen la terra i el cel; identificar-se amb ell és trobar la veritat sobre nosaltres.

Una identitat sobrenatural

Tot el que fem, l'alimentació, la feina, les relacions familiars i socials, porta el segell del que és humà, amb similituds notables en les races i cultures més variades. Només l'ésser humà aconsegueix transformar les seves accions en gestos plens de sentit. En ell brilla la bellesa d'un cos i el seu llenguatge, que protegeix amb pudor, signe d'identitat i espai de llibertat. Només ell converteix els instints en tendències, ja que coneix la finalitat dels seus impulsos i és capaç de dominar-los. No es deixa arrossegar per forces cegues, sinó que les governa amb la seva intel·ligència i voluntat. Només a l'home i a la dona els va fer Déu a la imatge i semblança seva:[13] els va fer persones. Va voler que rebessin educació i maduressin a poc a poc; va voler, sobretot, fer-los participar de la seva intimitat: construir, sobre els fonaments humans, una identitat sobrenatural.

Aquesta identitat no aïlla, sinó que es forma amb els altres i cap als altres, ens porta a oblidar-nos de nosaltres i a mirar cap enfora. Ho veiem en el nadó que, al cap de pocs mesos, ja no es preocupa només del seu dit: reconeix el rostre de la mare, somriu; més endavant descobreix que no és l'únic "rei" al món; deixa de reclamar-ho tot i de dir "meu, meu"... L'adolescent aprèn que no ho pot exigir tot; si vol que els seus pares li comprin una bicicleta, espera... i potser es porta millor abans del seu aniversari. Aprèn així el valor de l'espera, que el prepara per a la veritable espera, plena d'optimisme: l'esperança cristiana. Apareixen progressivament una sèrie de característiques espirituals. Ens adonem que la llibertat no implica només capacitat

de triar, sinó també responsabilitat: alguna cosa o algú demana de nosaltres una resposta. El cultiu de la personalitat no consisteix llavors primàriament a completar-se a un mateix, sinó a desenvolupar la nostra obertura als altres i potenciar tot el que els podem aportar. La tasca s'inicia a la llar, en la família, «on regna una bàsica i afectuosa confiança, i on sempre es torna a confiar malgrat tot»;^[14] on cadascú i cadascuna sap qui és i què pot fer pels altres.

La sorpresa davant d'un disseny tan especial surt a trobar la pregunta pel sentit de l'existència: *Qui soc?* La nostra identitat fràgil de criatures descansa en la identitat plena que només Déu té. Ho van entendre bé els nostres primers germans en la fe: «els cristians estan en la carn, però no viuen segons la carn. Passen la vida a la terra, però són ciutadans del cel».^[15]

Wenceslao Vial

---

[1] *Mt* 19, 29.

[2] Cf. Francesc, *Homilia en Santa Marta*, 26-XI-2014.

[3] Cf. *Mt* 6, 9-13.

[4] Cf. Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 267.

[5] Cf. Benet XVI, *Homilia*, 11-IX-2011.

[6] Francesc, exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* (24-XI-2013), núm. 144.

[7] *Mt* 6, 24

[8] *Rm* 8, 31.

[9] Sant Josepmaria, *Apunts d'una reunió familiar*, 30-XI-1960 (AGP, biblioteca, P01, 1969, pàg. 265)

[10] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, 58

[11] *Jn* 1, 47

[12] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, 90.

[13] Cf. *Gn* 1, 26.

[14] Francesc, exhortació apostòlica *Amoris Laetitia*, 19-III-2016, núm. 115.

[15] *Carta a Diognet*, 5 (PG 2, 1174).

Traducció de l'oficina de comunicació de l'Opus Dei a Catalunya

[Torna als continguts](#)

Epíleg

Hem vist alguns signes de la maduresa sobre els quals s'edifica pedra a pedra la nostra vida. Els conceptes psicològics han aparegut entrelaçats a les virtuts, que dignifiquen l'ésser humà, ja que el fan arribar a la plenitud. Si prenem la imatge d'una piràmide, diríem que creix harmònicament, sustentada en la fe. Amb aquesta fe es rep la confirmació que som criatures, que hi ha un Déu intel·ligent i amable que ens ha donat una missió a la vida. I aquesta és la identitat més certa que ens omple d'alegria.

S'entén aquest comentari d'un amic: “quina sort que creus en Déu!”. Molta gent que no té fe s'esforça per ser fidel i lleial als seus compromisos familiars, d'estudi o laborals. També ells estan en camí de maduresa, perquè actuen amb responsabilitat. Les característiques d'una personalitat madura es poden trobar en qualsevol persona, i no són diferents de la maduresa cristiana. El cristià “corre”, però, amb avantatge, ja que té un model, Crist, que l'afavoreix. No es queda només amb la imatge que li ofereix un mirall, sinó que mira una persona i intenta assemblar-s'hi. En Jesús troba la roca ferma en què recolzar-se i les claus per desxifrar els dilemes de la seva existència, que inclouen el patiment. Aspira a cantar com sant Pau: «He lliurat un bon combat, he acabat la cursa, he conservat la fe. I des d'ara tinc reservada la corona de la justícia que aquell dia em donarà en premi el Senyor, jutge just; i no tan sols a mi, sinó a tots els qui anhelan la seva manifestació» (2 *Tim* 4, 6-8). Sense fe en un futur etern, és més fàcil deixar-se emportar pels béns aparents, per espurnes de plaer, o caure en la desesperació.

En la construcció de la piràmide, sorgeix després el bloc central de l'esperança, indispensable per actuar amb autonomia. Només la

confiança d'acabar una tasca ens predisposa a cercar els mitjans i posar-nos a treballar. Qui espera es llança a la conquesta del temps que té al davant, sense aturar-se a pensar en el passat. Som capaços de prendre distància dels esdeveniments, afrontar-los amb menys drama i bon humor, sobreposant-nos a les contrarietats. Si alguna cosa surt malament, recomencem i aprofitem els “desastres”, com expliquen que va fer el cuiner d'un emperador austríac, que havia planejat les millors postres i es va trobar amb una massa recargolada i trencadissa. Sense desaminar-se va recórrer a la seva inventiva i la va servir barrejada amb salsa de fruita. Tan lloat va ser que la seva memòria arriba fins avui al conegut dolç *Kaysersmarren*.

Qui viu de cara a Déu i espera en ell dona menys importància al què diran, si fa alguna cosa malament admet la culpa i demana perdó. Reemplaça la vergonya pel penediment i recomença. Per això també disposa del sagrament de la misericòrdia o confessió. És capaç de prendre decisions definitives a la seva vida, com el matrimoni o una vocació de lliurament total a Déu, i protegir-les en moments de tempesta. Sap que hi ha algú a qui es pot adreçar, algú que l'estima, a qui respondre. Els cristians no ens quedem en un projecte individual solitari, en una autonomia egoista, absoluta i irreal, sinó que «desitgem integrar-nos a fons en la societat, compartim la vida amb tots, escoltem les seves inquietuds, col·laborem materialment i espiritualment amb ells en les seves necessitats, ens alegrem amb els que estan alegres, plorem amb els que ploren i ens comprometem en la construcció d'un món nou, colze a colze amb els altres»^[1].

A la cúspide de la “piràmide” situem la caritat. L'amor a Déu i als altres coronen l'edifici d'una existència satisfeta, i permeten l'amor a un mateix, la sana autoestima que serveix de pauta i mesura de l'amor als altres. Des d'aquesta alçada, s'adverteix amb més claredat que l'ambiciós projecte de la maduresa cristiana –la santedat– és obertura i recerca de l'altre per fer-lo partícip de la nostra alegria: «Per la seva mateixa naturalesa, la vocació cristiana és també vocació a l'apostolat ... D'un membre del cos de Crist, que és l'Església, que no contribueixi activament segons la seva condició al creixement d'aquest cos, cal dir que no aprofita l'Església ni ell mateix»^[2].

Si des de l'afinat cim del monument la mirada es torna cap a l'interior, es veuen tantes coses de valor i també les limitacions; la vista traspasa cada pis i tot apareix en la perspectiva adequada. La fe, l'esperança i la caritat porten a l'abandó confiat unit a l'esforç personal per adequar-se Jesús com a model. Es contempla la terra, el cel i les estrelles, el nostre propi ésser i la llei de Déu gravada al cor. S'entén que l'única autorealització possible i que val la pena és fer el bé de cara a Déu i als altres. Llançar-se a volar.

Acabem aquest recorregut per la personalitat madura d'un cristià, confiant que el que hem dit ajudi a l'estupenda tasca que tenim per endavant, fins a ser qui som... Així s'expressava sant Josepmaria: «Em veig com un pobre ocellet que, acostumat a volar només d'arbre en arbre o, com a màxim, fins al balcó d'un tercer pis..., un dia, en la seva vida, tingué arrencada per arribar fins al teulat de certa casa modesta, que no era pas un gratacel... Però heus aquí que una àguila arrabassa el nostre ocell —el confongué amb una cria de la seva raça—, i, entre les seves garres poderoses, l'ocellet puja, puja molt enlaire, per damunt de les muntanyes de la terra i dels pics de neu, per damunt dels núvols blancs i blaus i rosats, més amunt encara, fins a mirar de front el sol... I llavors l'àguila, deixant anar l'ocellet, li diu: apa, vola!... Senyor, que no torni a volar arran de terra!, i que estigui sempre il·luminat pels raigs del Sol diví —Crist— en l'Eucaristia!, i que el meu vol no s'interrompi fins que no trobi el repòs del teu Cor!»^[3].

Wenceslao Vial

---

[1] *Evangelii gaudium*, núm. 269.

[2] Concili Vaticà II, Decr. *Apostolicam actuositatem*, núm. 2.

[3] *Forja*, núm. 39.

Torna als continguts

Bibliografía recomanada

Alfonso Aguiló, *Educación el carácter*, Palabra, Madrid 2001.

Javier de las Heras, *Conoce tu personalidad. Por qué eres como eres*, La Esfera de los libros, Madrid 2010.

Guillaume Derville, *Amor y desamor. La pureza liberadora*, Rialp, Madrid 2015.

Javier Cabanyes, Miguel Ángel Monge (eds.), *La salud mental y sus cuidados*, Eunsa, Pamplona 2010.

Jutta Burggraf, *Libertad vivida con la fuerza de la fe*, Rialp, Madrid 2012 (6.ª).

Francisco Fernández-Carvajal, *Para llegar a puerto. El sentido de la ayuda espiritual*, Palabra, Madrid 2010.

Aquilino Polaino-Lorente, Javier Cabanyes, Araceli Pozo, *Fundamentos de psicología de la personalidad*, Rialp, Madrid 2003.

Enrique Rojas, *¿Quién eres? De la personalidad a la autoestima*, Temas de Hoy, Madrid 2002 (8a).

Fernando Sarráís, *Aprendiendo a vivir: el descanso*, Eunsa, Pamplona 2011.

Javier Schlatter, *Ser felices sin ser perfectos. Estrategias de cambio para un anancástico*, Eunsa, Pamplona 2010.

Joan Baptista Torelló, *Psicología y vida espiritual*, Rialp, Madrid 2008.

Wenceslao Vial, *Madurez psicológica y espiritual*, Palabra, Madrid 2016.

Torna als continguts

www.opusdei.org